

RAPORTI I PAJTUESHMËRISË PËR VITIN 2019

Mbi masat e ndërmarra për implementimin e Programit të Pajtueshmërisë për periudhën 01 Janar – 31 Dhjetor 2019 në shoqërinë Operatori i Sistemit të Transmetimit OST sh.a.

Tiranë, 22 Korrik 2020

Brunilda Veizi
zyrtariipajtueshmerise@ost.al

Tabela e përmbajtjes

KAPITULLI I.....	3
1. Hyrje	3
2. Shoqëria.....	4
3. Programi i pajtuëshmërisë – Metodologjia e kontrollit.....	4
4. Parimet kryesore që drejtojnë veprimtarinë e OST.....	5
4.1 Trajtimi i barabartë i përdoruesve të rrjetit	6
4.1.1 Sistemet e informacionit të OST.....	7
4.1.2 Zhvillimi i sistemit të transmetimit.....	8
4.1.2.1 Përdorimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i rrjetit të fibrave optike (OPGW) si pjesë e rrjetit të transmetimit, për qëllime komerciale	10
4.1.3 Aksesit i Paleve të Treta në sistemin e transmetimit.....	12
4.1.4 Konkurrenca dhe marrëdhëniet komerciale.....	13
4.1.4.1 Marrëveshjet e rregulluara me pjesëmarrësit e tregut të energjisë	13
4.1.4.2 Marrëveshjet nga prokurimi i humbjeve nga OST.....	15
4.1.4.3 Marrëveshjet nga ankandet mbi alokimin e kapaciteteve	15
4.1.4.4 Marrëdhënia me palët përgjegjëse për balancim	16
4.2 Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar	17
4.2.1 Sistemet e Teknologjisë së Informacionit	17
4.2.2 Siguria e sistemeve të informacionit	23
4.2.3 Të dhënat e platformave.....	25
4.2.3.1 Të dhënat që hidhen nga përdoruesit e sistemeve	25
4.2.3.2 Informacioni që palët e treta marrin nëpërmjet platformave.....	26
4.3 Pavarësia e shoqërisë	28
4.3.1 Çertifikimi i OST si operator i pavarur i transmetimit.....	28
4.3.2 Pavarësia e Menaxhimit	29
4.3.2.1 Këshilli Mbikqyrës	30
4.3.2.2 Administratori.....	31
4.3.2.3 Mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës.....	31

4.3.2.4 Drejtuesit e OST.....	31
4.3.3 Pavarësia financiare.....	33
4.3.3.1 Programi ekonomik.....	33
4.3.3.2 Pasqyrat financiare.....	34
4.3.3.3 Audituesit ligjorë.....	34
4.3.4 Pavarësia operacionale.....	35
KAPITULLI II	36
5. Zbatimi i rekomandimeve të zyrtarit të pajtuëshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtuëshmërisë	36
5.1 Ndryshime në website-in zyrtar të OST.....	36
5.2 Kanali i komunikimit.....	36
5.3 Pjesëmarrja në mbledhjet e organeve drejtuese të shoqërisë.....	37
5.4 Deklarata ose kontrata e konfidencialitetit me stafin drejtues të OST.....	37
5.5 Trajnimet në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/sekretit tregtar.....	38
6. Rekomandimet e zyrtarit të pajtuëshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtuëshmërisë	38
6.1 Nryshimet e programit ekonomik.....	38
6.2 Njoftimi zyrtar dhe pjesëmarrja e ZP në mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës.....	39
6.3 Trajnimet në lidhje me konfidencialitetin e të dhënave/informacionit të ndjeshëm tregtar ...	39
6.4 Informimi i ZP mbi vënien në dispozicion të të tretëve të rrjetit të fibrave optive (OPGW) që OST zotëron.....	39
6.5 Rishikimi dhe përditësimi i Programit të Pajtuëshmërisë.....	39
KAPITULLI III	40
7. Konkluzione	40

KAPITULLI I

1. Hyrje

Ky raport hartohet në bazë të nenit 21 të Direktivës 2009/72/EC e datës 13 Korrik 2009 “Mbi rregullat e perbashkëta në tregun e brendshëm të energjisë që shfuqizon Direktivën 2003/54/EC”, Vendimit të Entit Rregullator të Energjisë Elektrike, nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të çertifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a” si dhe Programit të Pajtuëshmërisë për OST sh.a. Ky punim është kryer nga zj. Brunilda Veizi (këtu e më poshtë referuar si Zyrtari i Pajtuëshmërisë).

Zj. Veizi është caktuar si Zyrtar i Pajtuëshmërisë me vendim nr.20 datë 30.05.2017 të Këshillit Mbikqyrës të OST i cili është miratuar më pas me vendim të Bordit të ERE-s, nr. 147, datë 28.09.2017.

Ky raport vjetor hartohet në bazë të detyrave të Zyrtarit të Pajtuëshmërisë në lidhje me Programin e Pajtuëshmërisë, i miratuar me vendim të Bordit të ERE-s, nr.103, datë 30.04.2018 “Për miratimin e programit të pajtuëshmërisë të OST sh.a.

Në bazë të pikës C.62 të Programit të Pajtuëshmërisë, çdo vit jo më vonë se data 31 Mars, Zyrtari i Pajtuëshmërisë duhet të përgatisë dhe dorëzojë në ERE një raport për përputhshmërinë e OST me këtë Program. Për shkak të situatës së krijuar si pasojë e shpalljes së gjëndjes së epidemisë për shkak të infeksionit COVID-19 me Urdhër nr. 156-2, datë 11.03.2020 të Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale si dhe shpalljes së gjëndjes së jashtëzakonshme me VKM 243, datë 24.03.2020, ZP ka paraqitur kërkesë në ERE për shtyrjen e afatit të paraqitjes së këtij raporti për shkak dhe të vështirësive të krijuara nga kufizimi i lëvizjeve brenda vendit me anë të Urdhërit 168-1, datë 15.3.2020 të Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

Bordi i ERE-s, me vendimin nr. 76, datë 22.04.2020, ka vendosur të pezullojë afatin e dorëzimit të Raportit Vjetor deri jo më vonë se 1 muaj pas përfundimit të epidemisë së krijuar nga COVID-19.

Raporti i përgatitur për vitin 2019 përshkruan masat që duhen ndërmarrë për implementimin e Programit të Pajtuëshmërisë për periudhën 31 Mars – 31 Dhjetor 2019, me qëllim sigurimin e shmangies së sjelljeve diskriminuese të OST ndaj pjesëmarrësve të tjerë të tregut të energjisë elektrike dhe përdoruesve të rrjetit, pavaresinë e OST, konfidencialitetin e të gjithë informacionit të menaxhuar nga OST si dhe transparencës së procedurave të ndjekura prej saj.

Informacioni i nevojshëm në përgatitjen e këtij Raporti është marrë nga strukturat përkatëse të OST sipas funksioneve që ata kryejnë, siç janë Drejtoria e Sherbimit të Teknologjisë së Informacionit, Departamenti i Rrjetit të Transmetimit, Departamenti i Operimit të Sistemit, Drejtoria e Sherbimeve të Tregut, Operatori i Tregut, Drejtoria Ekonomike Drejtoria e Burimeve Njerëzore, Drejtoria e Çështjeve Korporative, Drejtoria e Sherbimeve të Telekomunikacionit dhe Drejtoria e Projekteve të Huaja.

2. Shoqëria

Operatori i Sistemit të Transmetimit - OST sh.a. është krijuar dhe funksionon në formën e shoqërisë aksionare në bazë të ligjit nr.9901 datë 14.4.2008 “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare” i ndryshuar, regjistruar si person juridik me Vendimin nr.31935, datë 17.4.2004, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

OST sh.a. është e organizuar në formën e shoqërisë aksionare me kapital 100% shtetëror me aksionar të vetëm Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, në bazë të VKM nr.503, datë 13.09.2017 “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë”, si përfaqësuese të Shtetit si pronar të aksioneve të OST sh.a., sipas përcaktimit të bërë në VKM nr.317, datë 24.07.2016 “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që përfaqëson Shtetin si pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike”.

Në bazë të ligjit nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar, OST është personi juridik përgjegjës për operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e sistemit të transmetimit, duke përfshirë interkoneksionet me sistemet e tjera ndërkufitare, për të siguruar aftësinë afatgjatë të sistemit për plotësimin e kërkesave të arsyeshme për transmetimin e energjisë elektrike.

3. Programi i pajtuëshmërisë – Metodologjia e kontrollit

OST si shoqëri ka miratuar dhe implementon një Program Pajtuëshmërie, duke përcaktuar masat që duhen ndërmarë, për të siguruar pavarësinë e saj, të parandalojë çdo formë trajtimi diskriminues dhe të aplikojë procedurat e duhura për të monitoruar pajtuëshmërinë e Drejtimit dhe punonjësve të shoqërisë, me Programin e Pajtuëshmërisë.

Më specifikisht, Programi i Pajtuëshmërisë përcakton çështjet kyçe që duhen monitoruar në lidhje me:

- Shmangien e sjelljeve diskriminuese në aktivitetet e OST;
- Pavarësinë e OST.

Monitorimi i përmbushjes së këtyre detyrimeve është kryer duke aplikuar metodologjinë si më poshtë:

- Mbledhje informacioni dhe dokumentacioni nga strukturat përkatëse të shoqërisë;
- Intervista me stafin përgjegjës të përfshirë në këto struktura;
- Hulumtim i dokumentacionit të vënë në dispozicion (të tilla si vendime, kontrata, rregullore, relacione etj).

Shqyrtimi, trajtimi dhe vlerësimi i dokumentacionit dhe informacionit të vënë në dispozicion janë trajtuar nga Zyrtari i Pajtuëshmërisë në respektim të detyrimeve të marra përsipër me anë të kontratës për ofrimin e shërbimeve të Zyrtarit të Pajtuëshmërisë si dhe bazuar në:

- Sjelljen etike (besim, integritet, profesionalizëm dhe diskrecion);

- Në një prezantim të drejtë: detyrimi për të raportuar në mënyrë të kujdesshme, me vërtetësi dhe paanshmëri), si dhe
- Kujdesin e duhur profesional.

Monitorimi është kryer në ambjentet e OST dhe ka konsistuar në:

- Komunikim nëpërmjet e-mailit për mbledhjen e informacionit të nevojshëm;
- Intervista;
- Shqyrtim dokumentacioni.

Shtyllat kryesore që sigurojnë parimet themelore të veprimtarisë së OST dhe që janë konsideruar si pika kyçe të këtij Raporti, janë si më poshtë:

- Pavarësia e OST nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror;
- Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar:

Përcaktimi, klasifikimi dhe ruajtja e konfidencialitetit të informacionit të ndjeshëm tregtar, përfshirë atë që i përket përdoruesve të sistemit si dhe ato që i përkasin aktivitetëve të OST.

- Trajtim i barabartë i përdoruesve të sistemit:

Kjo ka të bëjë me detyrimin e OST që të trajtojë në mënyrë të barabartë të gjithë përdoruesit e sistemit dhe shmangien e praktikave diskriminuese dhe të njëanshme si dhe të çdo praktike që shtrembëron konkurrencën.

4. Parimet kryesore që drejojnë veprimtarinë e OST

OST është tashmë anëtare e ENTSO-E Rrjetit European i Operatorëve të Sistemit të Transmetimit për Energjinë Elektrike, krijimi i së cilës mbështetet në parashikimet e bëra në Paketën e Tretë Legjislative të BE-së për Tregun e Brendshëm të Energjisë e cila synon liberalizimin e mëtejshëm të tregjeve të energjisë elektrike dhe gazit në Bashkimin European.

Për shkak të procesit të hapjes dhe liberalizimit të tregut të energjisë, OST-të kanë marrë një rol të rëndësishëm bashkëveprues dhe janë bërë një pikë takimi për të gjithë pjesëmarrësit në treg. Paketa e Tretë e Energjisë e cila përbëhet nga dy direktiva dhe tre Rregullore evropiane dhe në vecanti Direktiva (EC) 714/2009 “Mbi kushtet e hyrjes në rrjet për shkëmbimet ndërkufitare të energjisë elektrike”, nga e cila e ka burimin, krijimi i ENTSO-E, përcakton përgjegjësitë e ENTSO-E në rritjen e bashkëpunimit ndërmjet OST-ve në të gjithë BE-në për të ndihmuar në zhvillimin e një rrjeti të transmetimit të energjisë elektrike pan-european në përputhje me qëllimet e politikës energjetike të saj.

Për sa i përket Shqipërisë, kjo paketë është pjesë e acquis communautaire të Komunitetit të Energjisë në të cilin Shteti Shqiptar është palë si rezultat i nënshkrimit dhe ratifikimit të “Traktatit për krijimin e Komunitetit të Energjisë të vendeve të Evropës Juglindore” miratuar me ligjin Nr. 9501,

date 03/04/2006, në bazë të të cilit shtetet nënshkruese marrin përsipër implementimin e legjislationit kyç të energjisë elektrike në BE, brenda një afati kohor të përcaktuar.

Në kuader të zbatimit të parashikimeve të Paketës së Tretë të Energjisë si dhe të kuadrit ligjor e rregullator të brendshëm, OST duhet të jetë plotësisht e pavarur nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror, të zhvillojë veprimtarinë e saj në mënyrë të paanshme dhe transparente.

Këto kërkesa rregullatore duhet të konsiderohen prioritare për OST. Për të realizuar pajtueshmërinë me këto kërkesa, është e detyrueshme që çdo strukturë e OST të kërkojë dhe të sigurojë pajtueshmërinë me këto kritere.

Një pjesë e akteve legislative të lartpërmendura kanë pësuar ndryshime pas votimit të suksesshëm të Këshillit në datë 18 Janar si dhe të Parlamentit European në 26 Mars 2019, pjesë e “Energji e Pastër për të gjithë europianet”. Në datë 14 Qershor 2019 aktet legislative të “Paketës për Energji të Pastër (CEP), u botuan në fletoren zyrtare të Bashkimit European, e konkretisht:

- Direktiva e Energjisë (Direktiva 2019/944 e Parlamentit European dhe Këshillit e datës 5 Qershor mbi rregullat e përbashkëta të tregut të brendshëm të energjisë që amendon Direktivën 2012/27/EU);
- Rregullorja e Energjisë (Rregullore 2019/943 e Parlamentit European dhe Këshillit e datës 5 Qershor 2019 mbi tregun e brendshëm të energjisë);
- Rregullorja e ACER (Rregullore 2019/942 e Parlamentit European dhe Këshillit e datës 5 Qershor për krijimin e Agjencisë së Bashkimit European për Bashkëpunim të Rregullatorëve të Energjisë);
- Rregullorja e Parandalimit të Riskut (Rregullore 2019/941 e Parlamentit European dhe Këshillit e datës 5 Qershor mbi parandalimin e riskut dhe që ndryshon Direktivën 2005/89/EC.

Ky kuadër i ri ligjor ka një impakt domethënës mbi OST-të dhe ENTSO-E e cila në fillim të vitit 2019 ka lançuar një projekt mbi impaktin e Paketës për Energji të Pastër tek vetë organizata dhe OST-të, si dhe për vetë OST në një të ardhme jo shumë të largët.

4.1 Trajtimi i barabartë i përdoruesve të rrjetit

Në pikën 38 të Programit të Pajtueshmërisë përcaktohet se në përputhje me kërkesat e transparencës të kompanisë OST, duhet të sigurohet që të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit të trajtohen në mënyrë jo diskriminuese dhe me kushte të njëjta kur ofrohet informacioni funksional dhe informacionet e tjera që kanë lidhje me aktivitetet e OST. Nëse ndonjë informacion i ndjeshëm tregëtar duhet të shpërndalet, duhet të sigurohet që ky informacion është shpërndarë për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit duke e publikuar atë në faqen e internetit të

OST. Në lidhje me këtë detyrim, është bërë monitorimi i informacionit të publikuar në website-in e OST.

4.1.1 Sistemet e informacionit të OST

OST ka ndërmarrë një sërë veprimesh për të siguruar transparencë dhe akses të barabartë për të gjithë përdoruesit, në informacionin që shoqëria është e detyruar të publikojë në faqen e saj zyrtare, në bazë të kuadrit rregullator që drejton veprimtarinë e saj.

OST ka ndërmarrë të gjitha hapat e nevojshme për të siguruar implementimin e duhur nëpërmjet publikimit të informacionit publik sipas përcaktimeve të bëra në Ligjin Nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë elektrike” i ndryshuar, në website-in zyrtar të saj, duke siguruar një përshkrim të shoqërisë, të veprimtarisë së saj, kuadrit ligjor rregullator si dhe të shërbimeve që ofron me transparencë, paanshmeri dhe pa diskriminim për të gjithë përdoruesit e rrjetit.

Në referim të pikës 42 të Programit të Pajtueshmërisë, informacioni që publikohet në website-in zyrtar të OST, konsiston në:

- Informacion të plotë mbi kuadrin ligjor dhe rregullator si dhe dokumentacion e nevojshëm udhëzues mbi aplikimin dhe dokumentat për aplikimin për lidhje të re/modifikimin të lidhjes ekzistuese në sistemin e transmetimit;
- Informacion mbi tarifën e shërbimit të transmetimit të energjisë elektrike miratuar me vendimet përkatëse të Bordit të ERE-s;
- Informacion mbi alokimin e kapaciteteve të transmetimit, të dhëna për pjesëmarrësit e ankandeve, rregullat për alokimin e kapaciteteve;
- Informacion mbi kapacitetin e lira të përdorura;
- Informacion mbi procedurat e prokurimit të humbjeve në rrjetin e transmetimit si dhe rezultatet e këtyre procedurave, rregullat për mekanizmin balancues, lista e pjesëmarrësve të tregut balancues;
- Lista e pjesëmarrësve të regjistruar në tregun e energjisë elektrike, rregullorja për regjistrimin e tyre, kontrata tip për shërbimin e transmetimit e miratuar nga ERE.

Nga monitorimi i website-it zyrtar të OST, ne vijim të rekomandimeve të Zyrtarit të Pajtueshmerisë të bëra në raportin e vitit 2018, vërehet se website-i i OST është riorganizuar duke përmirësuar mënyrën e dhenies dhe organizimit të informacionit të duhur sipas fushave të caktuara, duke bërë një prezantim më të mirë, menaxhimin e duhur të informacionit të rëndësishëm si dhe pajtueshmërinë me standardet e sigurisë që aplikohen për sistemet e informacionit.

Por ajo që vërehet është vështirësia për të gjetur dhe hapur nga motorët e kërkimit, website-in zyrtar të OST, e cila realizohet vetëm nëpërmjet hapjes së website-eve të institucioneve zyrtare të cilat referojnë si link website-in zyrtar të OST.

4.1.2 Zhvillimi i sistemit të transmetimit

Nga ana e zyrtarit të pajtuëshmërisë i është kërkuar strukturave përkatëse (Departamenti i Rrjetit të Transmetimit, Drejtoria e Prokurimeve dhe Drejtoria Ekonomike), për të siguruar informacionin e duhur mbi implementimin e projekteve sipas planit 10 vjeçar të zhvillimit të shoqërisë.

Nga informacioni i marrë rezulton se investimet për rehabilitimin dhe fuqizimin e rrjetit të transmetimit pergjithësisht i janë përmbajtur “Planit 10 vjeçar, 2015-2025, të zhvillimit të rrjetit të transmetimit të shoqërisë OST sh.a.”, miratur me vendim të ERE nr. 212, datë 28.12.2017, i cili përditësohet çdo vit në përputhje me “Rregulloren e procedurave të paraqitjes dhe miratimit të planit të investimeve nga të licensuarit në sektorin e energjisë elektrike”. Me shkresë nr. 1668/3 prot., date 22.04.2020, OST ka informuar ERE-n mbi realizimin e investimeve gjate vitit 2019 si dhe ka paraqitur një përmbledhje të perditësimit të planit 10 vjeçar të zhvillimit të rrjetit, sipas tabelës me poshtë:

Plani dhjetë - vjeçar 2015-2025 i zhvillimit të rrjetit të transmetimit

	Objektet	Tipi i Përcjellit (mm ²)	Gjatësia (km)	Fuqia (MVA)	Viti i Komisionit	Vlera (EURO)
1	Linja 110 kV Uznovë-Çorovodë dhe dalje 110 kV Uznovë	ACSR 240/40	33	122	2015	3.320.000
2	Linja 110 kV Lapaj-Peshkopi dhe dalje 110 kV	ACSR 240/40	32	122	2015	3.500.000
3	Blerja e dy AT 220/110/10 kV Burrel	2 x 60 MVA	-	120	2015	1.600.000
4	Blerja e një AT 220/110/35 kV Elbasan	1 x 120 MVA	-	120	2015	1.200.000
	Blerja e një AT 220/110/35 kV Elbasan	1 x 120 MVA	-	120	2017	1.200.000
5	Linja 110 kV me dy qarqe Burrel-Bulqizë dhe dy dalje linje 110 kV	2 x ACSR 240/40	30	122	2022	4.000.000
6	Linjë e re 110 kV, Rrashbull-Golem-Kavajë	2 x ACSR 240/40	18	-	2016	1.700.000
7	Linja me dy qarqe Ulëz-Shkopet-Skuraj	2 x ACSR 240/40	10,5	-	2016	1.800.000
8	Linja me një qark Skuraj-Laç1	ACSR 240/40	12,7	-	2019	1.800.000
9	Linja me një qark Skuraj-Laç2	ACSR 240/40	10,1	-		
10	Linja me dy qarqe Laç2-Laç1	2 x ACSR 240/40	2,7	-		
11	Përforcim Linje 110 kV, Lezhë-Laç2	ACSR 240/40	19,5	-	2023	1.700.000
12	Përforcim Linje 110 kV, Ulëz-Kurbnesh	ACSR 240/40	23	-	2023	2.000.000
13	Linjë e re 110 kV, Lapaj-Lurë, 2 dalje 110 kV	ACSR 240/40	19	-	2023	1.600.000
14	Linjë e re 110 kV, Sukth-Gj.Lalzit, 2 dalje 110 kV	ACSR 240/40	18	-	2020	1.900.000
15	Linjë e re 110 kV, Bulqizë-Ternovë-Gjoricë	ACSR 240/40	20	-	2023	1.900.000
16	220/110 kV Fierzë, 1 dalje Transformatori 220 kV, 1 dalje Transformatori 110 kV	-	-	2x60	2020	2.000.000
17	Linjë e re 110 kV, Kukës-Prizren, 1 dalje Linje 110 kV (N/St.Kukës)	ACSR 240/40	13	-	2023	1.500.000
18	Përforcim Linje 110 kV, Elbasan1-Fibër, Fibër-Librazhd	2 x ACSR 240/40	30	-	2021	3.000.000
19	Përforcim Linje 110 kV, Elbasan1-GSA-Cërrrik-Kajan	ACSR 240/40	24	-	2022	2.040.000
20	Përforcim Linje 110 kV, Kajan-Kuçovë-Marinëz-Fier	ACSR 240/40	59	-	2022	5.015.000
21	Linjë e re 110 kV, Fier-Lushnjë	ACSR 240/40	30	-	2022	2.400.000
22	Plotësim i qarkut të dytë të linjës 220 kV Fier-Babice-TEC Vlorë	ACSR 490/65	35	-	2024	1.000.000
23	Linjë e re 110 kV, Ballsh-Memaliaj	ACSR 240/40	48	-	2024	7.080.000
24	Plotësim i qarkut të dytë të linjës 110 kV, Kuçovë-Uznovë-Çorovodë	ACSR 240/40	58	-	2025	1.000.000
25	Linjë e re 110 kV, Tirana1-Qëndër (kabllorë), 1 dalje Linje 110 kV	XLPE-AL1000	2,3	-	2022	1.500.000
26	Linjë e re 110 kV, Koplik-Shkodra1	ACSR 240/40	20	-	2025	1.700.000
27	Linjë e re 110 kV, Kosmaç-Velipojë	ACSR 240/40	28	-	2024	2.380.000
					TOTAL	59.835.000

Në tabelën e mësipërme i vetmi tregues i ndryshuar është viti i komisionimit për ato objekte të cilat janë në proces apo parashikohen të përfshihen në investime. Kjo edhe si pasojë e faktorëve të ndryshëm ku mund të listojmë procedurat e prokurimit, shpronësimet etj.

OST sha është në procesin e hartimit të master-planit i cili pritet të finalizohet gjate vitit 2020. Do të jetë ky plani që do të riskedulojë të gjithë listën e parashikimeve qoftë në objekt, qoftë në afate, duke përmbushur në këtë mënyrë edhe përcaktimet e Rregullores së procedurave të paraqitjes dhe

¹ Informacion i marre nga Departamenti i Rrjetit të Transmetimit

miratimit të planit të investimeve nga operatorët e transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike”, miratuar me vendimin e bordit të ERE-s nr. 135, datë 06.09.2017.

Investimet në rrjetin e transmetimit ndahen në 2 grupe kryesore:

1. Investime me financime nga institucione financiare nderkombëtare;
  2. Investime me fondet e OST.
1. Në grupin e investimeve me financime nga institucionet financiare nderkombëtare, për vitin 2019, përmendim projektet:²

Në fazë implementimi:

- Projekti për instalimin e Matjes në Konsumatorët TM dhe Qendra e Menaxhimit të informacionit. Kontrata është bërë efektive më datë 20.09.2017, me afat zbatimi 38 muaj.
- Projekti për “Projektim, Furnizimi dhe Instalim i zgjerimit të OST/SCADA/EMS ekzistues”. Kontrata është bërë efektive në 31 Dhjetor 2019 dhe ka afat zbatimi 12 muaj.

Në pritje të implementimit:

- Projekti Eficenca e Energjisë (nënshkruar kontrata për secilin lot, por nuk ka nisur ende implementimi, pasi po mblidhet dokumentacioni nga kontraktoret për të aplikuar me tej për lejen e ndertimit);
- Ndërtimi i linjës së interkonjeksionit 400 kV Elbasan2 (Shqipëri) – Bitola (Maqedoni) dhe Elbasan2 – Fier si dhe si dhe zgjerimi i nënstacioneve Elbasan2 dhe Fier (në procedurë tenderimi për kontratat e zbatimit);

Në fazë implementimi:

- Projekti për realizimin e një studimi Master Plan të zhvillimit të Sistemit të Transmetimit (nënshkruar kontrata e konsulences dhe është në zbatim e sipër).
2. Investime me fondet e OST të iniciuara në vitin 2019, ku përmendim më kryesoret:
    - Rikonstruksioni i linjës 110 kV dyfishe Laç2-Ura e Matit dhe Skuraj –Ura e Matit;
    - Rehabilitimi i anës 110 kV Plasmas;
    - Instalimi i OPGW në linjën 220kV Burrel - Elbasan 1;
    - Mirembajtja e sistemit DGA-ve për një periudhë dy vjeçare si dhe trajnimi i personelit - Loti I;
    - Mirembajtja e sistemit BMT-ve për një periudhë dy vjeçare si dhe trajnimi i personelit - Loti II;
    - Ndertimi i linjes 220 kV me dy qarqe Komsit-Shumat;
    - Punimet civile për riparime dhe rikonstruksionin e objekteve të nënstacioneve Rrashbull dhe Zemblak;

---

² Informacion i marrë nga Drejtoria e Projekteve të Huaja/Sektori i Projektit “Rimekëmbja e energjisë” dhe Sektorin e Projekteve PIU

- Punime civile për rikonstruksionin e traktit 110 kV të linjes Fier-Kucove;
- Rivënia në punë e segmentit kabllor të linjës 110 kV N/St.Tirana 1-N/St Traktora;
- Ndërtimi i linjës me dy qarqe 110 kV Fibër-Librazhd dhe traktet e linjave përkatëse në Nënstacionin Fibër e Librazhd;
- Rivënia në punë e segmentit kabllor të linjës 110 kV Nënstacioni Tirana 1-Nënstacioni Traktora.

Sa i përket investimeve të filluara apo në proces gjatë vitit 2018, situata paraqitet si më poshtë vijon:

- Furnizim vendosje e shunt reaktorit 400kV 120 MVAR dhe traktit 400 kV në N/st Zëmbllak;
- Ndërtimi i linjës 110 kV N/st Sallmone – Gjiri i Lalëzit (*ne proces*);
- Rikonstruksioni i impiantit 110 kV të nënstationit Rubik (*perfunduar*);
- Instalimi i Infrastrukturave për Kontroll - Monitorimin e disa nënstationeve të reja (*perfunduar*);
- Implementimi i Sistemit të Analizimit të Rrjetit nëpërmjet PMU (Phasor Measuring Unit);
- Upgrade i sistemit të kontrollit të nënstationit 400 kV Elbasan 2 (*ne proces*);
- Blerje program kompjuterik për krijimin, mirëmbajtjen, analizën, konvertimin dhe shkëmbimin e modeleve të rrjetave të transmetimit në formatet që përdoren nga PSSE (.raw, .sav, .seq, .dvr) dhe formatin e kërkuar nga ENTSO-E: CIM Profile, CGMES (*ne proces*);
- Blerje pajisjesh reserve (spare-parts) për mirëmbajtjen e sistemeve lokale të Kontroll-Monitorimit; etj.

Gjatë vitit 2019 kanë përfunduar 3 investime të rëndësishme në lidhje me rrjetin e transmetimit të prokuruar gjatë vitit 2018 dhe janë në proces 25 kontrata të prokuruar në vitet 2017-2018-2019.

Nga shqyrtimi i të dhënave përkatëse rezulton se këto kontrata janë përfunduar në afat.

Vërehet se plani i investimeve për vitin 2019 ka pësuar disa herë ndryshime, miratuar me vendime të Këshillit Mbikqyres³, e cila ka konsistuar në rialokim të fondeve brenda zerave të programit, në shumicën e rasteve pa patur ndikim në treguesit kryesore të Programit Ekonomik.

4.1.2.1 Përdorimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i rrjetit të fibrave optike (OPGW) si pjesë e rrjetit të transmetimit, për qëllime komerciale

Sistemi i transmetimit të OST ka në përbërje të tij fibër optike (OPGW). Përdorimi i kësaj teknologjie në zhvillimin e sistemit të transmetimit është bërë sipas standarteve dhe rekomandimeve ndërkombëtare me dy qëllime kryesore:

- Të shërbejë për të bërë mbrojtjen e rrjetit transmetimit ndaj shkarkesave atmosferike.
- Të mundësojë rrugë transporti dhe komunikimi të sigurt dhe të mjaftueshme për vetë OST.

---

³ Shih pikën 4.3.3.1 Programi ekonomik, trajtuar më poshtë.

Ky rrjet i fibrave optike (OPGW), aktualisht i shërben vetëm nevojave të OST si më lartpërmendur, por, në fakt ai ka performancë shumë të mirë dhe është i aftë të ofrojë shërbime komunikimi edhe për operatorët të tjerë potencialë të informacionit, në të gjithë territorin e Shqipërisë.

Ofrimi nga OST i rrjetit apo shërbimeve të komunikimeve elektronike, nuk rrezikon aspak sigurinë e funksionimit të rrjetit aktual të transmetimit pasi rrjeti i ri është konceptuar i vecantë për routime private/ switching⁴, ku në çdo rast privatësia është e integruar me arkitekturën e sistemit sipas protokollit.

Eshte menduar që OST ta ushtroje këtë aktivitet fillimisht, vetëm në pjesë të caktuara të shtrirjes së infrastrukturës dhe/ose me sasi të limituar të kapaciteteve brenda vendit. Për këtë, OST do të përdorë personelin që ka aktualisht në dispozicion dhe kjo veprimtari nuk do të ketë asnjë kosto të shtuar. Të ardhurat që do të krijohen nga ky aktivitet do të shërbejnë për zhvillimin e mëtejshëm të këtij rrjeti të komunikimeve elektronike. Për këto të ardhura do të krijohet një llogari financiare të ardhurash më vete sipas kërkesave të Ligjit nr. 9918, datë 19.05.2008 “Për Komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë” (neni 23) dhe ligjit nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike” (neni 35).

Në mbështetje të pikës 4, nenit 55 të ligjit nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike”, OST i është drejtuar ERE-s me shkresën nr. 5005 prot., date 24.07.2019, për dhënien e opinionit lidhur me përdorimin e infrastrukturës së fibrës optike.

Në përgjigje të saj, ERE me shkresën nr 490/5 prot., date 3.12.2019 ka përcjelle vendimin e marrë për këtë qëllim me nr.194, date 03.12.2019 “Mbi opinionin e ERE-s për kërkesën e OST për dhënien në përdorimin të një pjese të infrastrukturës së Fibrës Optike” në të cilin Bordi është shkrehur për një opinion pozitiv për dhënien e infrastrukturës së fibrës optike për palët e treta, duke patur në konsideratë si vijon:

- Moscënimin e veprimtarisë së OST lidhur me sigurinë dhe qëndrueshmërinë e sistemit elektroenergjitik përfshirë sigurinë kibernetike;
- Kostot për realizimin e këtij aktiviteti të mbulohen nga të ardhurat e realizuara nga kjo duke mos ndikuar në tarifën e transmetimit të energjisë elektrike si dhe në kostot e lidhura me këtë shërbim ndaj klientëve fundore;
- Përcjelljen në ERE të studimit të fizibilitetit përfshirë Planin e Bizensit përfundimtar.

MFE në cilësinë e aksionerit të vetëm, me vendim nr. 119, date 6.12.2019, ka miratuar ndryshimet në statutin e OST, duke shtuar në objektin e saj të veprimtarisë: “Zhvillimi dhe funksionimi e shërbimeve të komunikimeve elektronike me shumicë të parashikuara në legjislacionin në fuqi për shërbimet e komunikimeve elektronike në territorin e Republikës së Shqipërisë, si dhe në përputhje me përcaktimet e autorizimeve që jepen nga Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare ku përfshihen:

---

⁴ Material i siguruar nga Drejtoria e Shërbimeve të Telekomunikacionit

- *Shërbim për ofrimin e transmetimit të të dhënave, të disponueshme për publikun.”*

Për të garantuar ecurinë e këtij projekti të rëndësishëm, OST, me ndryshimet më të fundit të strukturës organizative ka krijuar Drejtorinë e Shërbimeve të Telekomunikacionit e cila më parë ka qenë e organizuar si sektor.

Deri ne 31 Dhjetor 2019, nuk është zhvilluar asnjë procedurë dhe nuk ka filluar asnjë aktivitet nga OST në lidhje me ofrimin e rrjetit OPGW apo të shërbimeve të komunikimeve elektronike për të tretët.

4.1.3 Akses i Paleve të Treta në sistemin e transmetimit

OST duhet të sigurojë akses të barabartë në sistemin e transmetimit për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit të cilët ne përputhje me kërkesat e vendosura tek Ligji Nr.43/2015 “Për Sektorin e Energjisë elektrike”, i ndryshuar, aktet e tjera ligjore në fuqi si dhe Kodin e Rrjetit të Transmetimit. Në këtë mënyrë realizohet pajtueshmëria me një ndër shtyllat kryesore të Programit të Pajtueshmerisë që është pikërisht shmangia e sjelljeve diskriminuese.

Për sa i takon procedurave për lidhje te reja ne rrjetin e transmetimit, për vitin 2019 ka patur një sërë aplikimesh, si më poshtë:

Kërkesa për Lidhje në Rrjetin e Transmetimit – Viti 2019					
Nr.	Shoqëria Aplikuese	Emërtimi	Fuqia e instaluar (MW)	Vlerësimi	Komente
1	Egnatia Hydropower sh.p.k.	HEC-et Gostima 1,2,3,4	45,7	-	Kërkuar dokument nga MIE për procesin
2	HEC ARSTI sh.p.k.	HEC Arsti	4	-	Kërkuar dokument nga MIE për procesin
3	TAMARA HYDRO ENERGY sh.p.k.	HEC-et Tamara, Kozhnja 1-2	25	-	Kërkuar dokument nga MIE për procesin
4	AL-MO-GE SOLAR sh.p.k.	Park Fotovoltaik Darzezë	45	-	Kërkuar plotësim dokumentacioni
5	Akerni Solar sh.p.k.	Park Fotovoltaik Akerni	100	-	Kërkuar plotësim dokumentacioni
6	PARABEL ALBANIA sh.p.k.	Park Fotovoltaik Darzezë	70	Opinion paraprak	
7	VENTUS sh.p.k.	Park Eolik Fleti	12	Opinion paraprak	
8	EURUS sh.p.k.	Park Eolik Karaburun	10	Opinion paraprak	
9	WF ENERGY sh.p.k.	Park Eolik Karaburun	10	Opinion paraprak	
10	Carinthianwinds Albania sh.p.k.	Park Eolik Vlorë	30	Opinion paraprak	
11	KEPI PALIT WIND sh.p.k.	Park Eolik Offshore	113,7	Opinion paraprak	

Sa i përket trajtimit të kërkesave brenda afateve të parashikuara në “Rregulloren e Procedurave për lidhjet e reja dhe modifikimin e lidhjeve ekzistuese me rrjetin e transmetimit, marrëveshjes së operimit në rrjetin e transmetimit ndërmjet OST dhe përdoruesit si dhe marrëveshjes së lidhjes në rrjetin e transmetimit ndërmjet OST sh.a dhe përdoruesit” miratuar me Vendim të Bordit të ERE nr.87, datë 20.04.2018, nga informacioni i vënë në dispozicion, rezulton se:

Referuar Urdhrave të Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë (Nr.47, datë 30.01.2019 dhe Nr.48, datë 30.01.2019) dhe më pas me Urdhrin Nr.311, datë 31.07.2019 (Mbi shfuqizimin e Urdhrit Nr.47, date 30.01.2019), procesi i kthimit të përgjigjes për kërkesat për lidhjen në rrjet nga subjektet që shfrytëzojnë burimet hidrike për prodhimin e energjisë elektrike janë kthyer pas datës 02.08.2019, kohë kur OST është vënë në dijeni për Urdhrin Nr.311, date 31.07.2019. Në këto kushte, koha e nevojshme e kthimit të përgjigjes për kërkesat për lidhjet e reja në rrjet nuk reflektohet në treguesin përkatës, pasi afatet kohore kanë qenë të kushtëzuara nga Urdhrat e sipërcituar.

Në rastet e kërkesave për lidhje që janë trajtuar sipas VKM Nr. 822, datë 7.10.2015 “Për miratimin e rregullave dhe procedurave të ndërtimit të kapaciteteve të reja prodhuese të energjisë elektrike, që nuk janë objekt koncesioni” i ndryshuar me VKM Nr.718, datë 12.10.2016, OST është shprehur nëpërmjet një opinionimi paraprak sikundër parashikon pika 2.a e nenit 10 te VKM-së. Të tilla janë kërkesat nga: PARABEL ALBANIA sh.p.k., VENTUS sh.p.k., EURUS sh.p.k., WF ENERGY sh.p.k., Carinthianwinds Albania sh.p.k., KEPI PALIT WIND sh.p.k.

Tarifat e lidhjes në rrjetin e transmetimit janë tarifa fikse siç përcaktohen në “Rregulloren e Procedurave për lidhjet e reja dhe modifikimin e lidhjeve ekzistuese me rrjetin e transmetimit” e miratuar nga Bordi i ERE-s ku përfshihet edhe metodologjia e llogaritjes së kostove dhe marrëveshja standarde e lidhjes, të cilat janë transparente dhe eficiente për të siguruar lidhjen në mënyrë jodiskriminuese të çdo përdoruesi në rrjetin e transmetimit.

4.1.4 Konkurrenca dhe marrëdhëniet komerciale

Ashtu siç përcaktohet në ndarjen A pika 11 të programit të pajtueshmërisë, detyrim i cili rrjedh nga parashikimet e ligjit të sektorit të energjisë elektrike, OST duhet të sigurojë akses të barabartë në sistemin e transmetimit për të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e rrjetit. OST hyn në marrëdhënie kontraktuale me pjesëmarrësit e tregut të energjisë elektrike, të cilat ndahen në kontrata të rregulluara në bazë të tarifave të miratuara në ERE si dhe në kontrata që lidhen në bazë të procedurave të prokurimit të humbjeve ose ankandeve për alokim të kapaciteteve të transmetimit.

4.1.4.1 Marrëveshjet e rregulluara me pjesëmarrësit e tregut të energjisë

Në përmbushje të këtij detyrimi, Operatori i Tregut bën regjistrimin e të gjithë pjesëmarrësve të tregut në bazë të Rregullores për regjistrim në tregun shqiptar të energjisë elektrike miratuar me Vendim të ERE nr. 160, datë 12.10.2017. Gjatë vitit 2019, në përputhje me aktivitetet e licensuara nga ERE dhe kërkesat përkatëse të paraqitura në Operatorin e Tregut, janë ndjekur procedurat e regjistrimit për 3 shoqëri, rezidente në Shqipëri. Dy nga këto shoqëri janë regjistruar në rolin e Furnizuesit dhe tre në rolin e Tregtuesit të energjisë elektrike. Këto shoqëri aktualisht janë me statusin aktiv në treg, për secilin nga rolet e regjistruara.

Gjate vitit 2019, nuk është refuzuar asnjë kërkesë apo aplikim për regjistrimin pranë Operatorit të Tregut. Sipas të dhënave të siguruar pranë OT, në datë 1 Janar 2020, në regjistrin e Operatorit të Tregut rezultojnë 53 shoqëri të regjistruara në tregun e energjisë elektrike, të cilat zotërojnë 92

liçensa, statusi i të cilave është: 56 licënsa active, 6 licënsa të “pezulluara” dhe 30 licënsa të “perfunduara MPT”.

Pjesëmarrësit e tregut kanë nënshkruar me OST kontratën për shërbimin e transmetimit (kontratë tip) miratuar nga ERE me Vendim nr.23 datë 15.02.2017, ndryshuar me Vendim nr.99 datë 04.07.2017, me një tarifë të përcaktuar për vitin 2019 dhe të miratuar nga ERE me vendim nr.266, datë 21.12.2018 “Mbi përcaktimin e tarifës së shërbimit të transmetimit të energjisë elektrike nga shoqëria OST sh.a. për vitin 2019”, të dhëna të publikuara edhe në website-in zyrtar të OST. Kjo marrëveshje siguron shërbimin e transmetimit për pjesëmarrësit të tregut në mënyre transparente dhe jo diskriminuëse, duke përbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në programin e pajtuëshmërisë.

Në bazë të VKM nr. 244, datë 30.03.2015 “Për Miratimin e kushteve për vendosjen e detyrimit të shërbimit publik, që do të zbatohen ndaj të liçensuarve në sektorin e energjisë elektrike, të cilët ushtrojnë aktivitetin e prodhimit, transmetimit, shpërndarjes dhe furnizimit me energji elektrike” i ndryshuar si dhe Vendimit nr.194, datë 30.12.2016 të Bordit të Komisionarëve të ERE, OST siguron shërbimet e balancimit nga KESH sh.a. në bazë të kontratës së lidhur ndërmjet palëve, miratuar me vendim të ERE-s nr. 84, datë 31.05.2019 që ka detyrimin të miratojë kontrata tip ose kushtet e përgjithshme të kontratave për shërbimet e rregulluara që ofrohen nga pjesëmarrësit e tregut të ngarkuar me detyrimin e shërbimit publik (neni neni 20 pika e ligjit për sektorin e energjisë).

Sa i përket kërkesës së paraqitur nga ERE në shkresën nr. 285/4 prot., datë 20.11.2019, ku kërkohet që ZP të bëjë rekomandimet përkatëse në lidhje me problematikën e prezantuar më herët në ERE që lidhet me ankesën e Shoqatës së furnizuesve shqiptarë “AAES” të datës 26.09.2018 në lidhje me livrimin dhe afatet e shlyerjes së pagesave për procedurën e blerjes së humbjeve të energjisë elektrike nga OST, për të cilin është kërkuar vendimmarrje e ERE, pas konsultimit me strukturat përkatëse të OST, e konkretisht Drejtorinë e Shërbimeve të Tregut, rezulton se:

Kërkesa e shoqatës së furnizuesve shqiptarë “AAES” i është drejtuar ERE-s për ndryshime në “Rregulloren për procedurat e blerjes së energjisë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetet e shpërndarjes dhe të transmetimit dhe për blerjen dhe shitjen e energjisë elektrike për të siguruar përbushjen e detyrimeve të shërbimit publik”.

Në kërkesë theksohet shprehimisht se, procedurat e OST zhvillohen në përputhje të plotë me dispozitat e rregullores së mësipërme dhe nuk është regjistruar asnjë ankesë nga anëtarët e shoqatës për procedurat e zhvilluara.

Në vijim të seancës dëgjimore të zhvilluar në ERE ndërmjet OST, OSHEE dhe Shoqatës së Furnizuesve të Energjisë Elektrike, OST ka përcjellë në ERE propozimin në lidhje me modifikimin e pikave 1 dhe 3 të nenit 15 si dhe pikës 1 germa a dhe c të nenit 18 të Rregullores së lartpërmendur.

Me vendim nr. 137, date 06.09.2019, Bordi i ERE ka vendosur të miratojë pjesërisht kërkesën e OST për ndryshime në disa prej neneve të “Rregullores për procedurat e blerjes së energjisë

elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetet e shpërndarjes dhe të transmetimit dhe për blerjen dhe shitjen e energjisë elektrike për të siguruar përmbushjen e detyrimeve të shërbimit publik”.

Në zbatim të vendimit të ERE-s, OST ka bërë ndryshime në kontratën për shitblerjen e energjisë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit që lidhet ndërmjet palëve dhe pikërisht në nenin 11 “Faturimi dhe pagesa” pika 3 “Pagesa”, si vijon:

“3. Pagesa: Blerësi do t'i kryejë pagesën Shitësit kundrejt vlerës së faturës sipas pikës 1. Pagesa do të bëhet brenda 90 ditëve nga data e lëshimit të faturës. Data e pagesës do të konsiderohet data që nga llogaria e Blerësit preken fondet monetare”.

Nga sa më lart, problematika e ngritur nga shoqata e furnizuesve shqiptare të energjisë elektrike konsiderohet e zgjidhur.

4.1.4.2 Marrëveshjet nga prokurimi i humbjeve nga OST

Referuar ligjit për sektorin e energjisë, rregullave të përkohshme të tregut, rregullave të përkohshme të balancimit si dhe akteve të tjera rregullatore, OST prokuron energjinë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit, si dhe për rezervën e energjisë dhe shërbimet e tjera ndihmëse, të kërkuara për operimin e sigurt të sistemit, bazuar në parimet e transparencës, mosdiskriminimit, rregullave të tregut dhe kostos minimale.

Prokurimi i energjisë për mbulimin e humbjeve në rrjetin e transmetimit realizohet online nëpërmjet platformës DAMAS, në bazë rregullore për procedurat e blerjes së energjisë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetet e shpërndarjes dhe të transmetimit dhe për blerjen dhe shitjen e energjisë elektrike për të siguruar përmbushjen e detyrimeve të shërbimit publik, miratuar me vendim të Bordit të ERE nr. 103, datë 23.06.2016 e ndryshuar me vendim nr. 137, date 06.09.2019, ku përcaktohen në mënyrë të detajuar rregullat mbi procedurën e prokurimit, kriteret, informacioni që u vihet në dispozicion pjesëmarrësve dhe të dhënat që publikohen përmes platformes online. Në përfundim të procesit të prokurimit lidhet kontrata me subjektin fitues siç përcakton rregullorja e lartpërmendur, duke u bazuar në Kodin Civil dhe legjislacionin që rregullon fushën e energjisë elektrike. Gjate vitit 2019 janë lidhur kontrata me 7 subjekte.

Nga verifikimi i faqes online të OST rezulton që është pasqyruar i gjithë informacioni i duhur për procesin e prokurimit të humbjeve, aksesit në platformën online si dhe rezultatet e dala nga prokurimi duke ju përmbajtur kërkesave të përcaktuara në pikat 25 dhe 35 të Programit të Pajtueshmërisë.

4.1.4.3 Marrëveshjet nga ankandet mbi alokimin e kapaciteteve

OST si Operator i Sistemit të Transmetimit në Republikën e Shqipërisë, është i ngarkuar të përcaktojë vlerat e kapacitetit transmetues ndërkufitar dhe rakordimin e tyre me TSO-të fqinje në përputhje me kriteret e përcaktuar nga ENTSO-E (Rrjeti Evropian i Operatorëve të Transmetimit të Energjisë Elektrike).

Në përputhje me kërkesat e Rregullores (KE) 714/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit “Mbi kushtet për hyrjen në rrjet për shkëmbimet ndërkufitare të energjisë elektrike” dhe Traktatit

të Komunitetit të Energjisë, Zyra Rajonale e Alokimit të Kapaciteteve “SEE CAO” realizon procedurat e ankandëve për alokimin e kapaciteteve të interkonjeksionit në të dyja drejtimet, ndërmjet Zonave të Kontrollit të OST-ve Pjesëmarrëse të Europës Juglindore, ku OST merr pjesë si bashkëpronare me vota të barabarta. Njëpërmjet ankandëve të zhvilluara në këtë zyrë, bëhet alokimi i kapaciteteve ndërkufitare në të dy drejtimet, për kufirin AL-Greqi dhe AL-Mal i Zi, në bazë të “Rregullave të Harmonizuara të alokimit të kapaciteteve të interkonjeksionit për vitin 2018 për Zyren e Koordinimit të Ankandëve të Kapacitetit të Interkonjeksionit në Europën Juglindore SEE CAO” miratuar me vendin të ERE nr. 154, datë 28.09.2017.

Duke qenë se Kosova nuk njihet akoma si Bllok më vete nga ana e ENTSO-e dhe për këtë arsye nuk mund aplikohen rregullat e përcaktuara në Rregulloren e SEE CAO, ankandët për alokimin e kapaciteteve të interkonjeksionit për kufirin AL-KS kryhet nga OST njëpërmjet platformës elektronike online DAMAS, në bazë të “Rregullave për alokimin e kapaciteteve” të miratuara me vendim të ERE nr. 140, datë 22.11.2013, të ndryshuar me Vendimet nr. 61, datë 07.07.2014, nr. 76, datë 26.05.2017 dhe nr.200, date 03.09.2018.

Këto Rregulla specifikojnë procedurat dhe kriteret e ankandit për alokimin e kapaciteteve disponibël ndërkufitar, në të dy drejtimet import/eksport, ndërmjet zonës së kontrollit të OST sh.a dhe Operatorëve të Sistemit të Transmetimit të vendeve fqinje, përcaktojnë kërkesat që pjesëmarrësit e tregut duhet të përmbushin për të marrë pjesë në ankandët Vjetore, Mujore dhe Alokimin Ditore, procedurat e zhvillimit të ankandit, dhënien e të drejtës së transmetimit fizik, kushtet për akses në tregun sekondar të së drejtës së transmetimit fizik dhe shfrytëzimin e të drejtës së transmetimit fizik.

Ky proces monitorohet nga ERE, sipas përcaktimeve të rregullave të lartpërmendura. OST e konkretisht Drejtoria e Sherbimeve të Tregut gjatë vitit 2019 ka dërguar informacion periodik çdo 3 muaj, në rrugë elektronike mbi procedurat e ankandëve të zhvilluara nga OST.

Në përfundim të procedurës së ankandit lidhet kontrata ndërmjet OST dhe pjesëmarrësit të tregut të energjisë elektrike të shpallur fitues, kontratë e cila është format tip (pjesë e rregullave për alokimin e kapaciteteve) e miratuar nga ERE. Për vitin 2019 rezulton se janë lidhur kontratat me 13 subjekte për ankandët e kryera njëpërmjet platformës DAMAS.

Nga monitorimi i kryer, rezulton se në faqen zyrtare të OST është publikuar i gjithë informacioni mbi ankandët për alokimin e kapaciteteve sipas përcaktimeve të pikës 9 të rregullave për alokimin e kapaciteteve.

Gjithashtu, konstatohet se ky proces i kryer nga OST, i ka ofruar shërbimin të gjithë pjesëmarrësve të tregut të energjisë elektrike, me të njëjtat terma dhe kushte dhe në mënyrë jodiskriminuese.

4.1.4.4 Marrëdhënia me palët përgjegjëse për balancim

Në bazë të Rregullave të Përkohshme të Tregut miratuar me Vendim të ERE nr. 139 të datës 15.08.2016, OST kryen kompensimet e ndërsjellta ndërmjet palëve për disbalancat e krijuara në

sistem. Pjesëmarrësit e tregut të regjistruar në OST duhet të nënshkruajnë formularin perkates⁵ në mënyrë që të bëhen palë përgjegjëse balancimi sipas Rregullave të Përkohshme të mekanizmit balancues, miratuar me vendim të ERE nr.193, datë 24.11.2017, ku përcaktohen të drejtat dhe përgjegjësitë e ofruesve të shërbimeve balancuese, mekanizmin për përcaktimin e çmimit për shërbimet balancuese të shfrytëzuara nga Operatori i Sistemit Transmetues, mekanizmin për përcaktimin e çmimeve të disbalancave, kompensimin financiar të disbalancave të palëve përgjegjëse për balancim dhe çështje të tjera që lidhen me operimin e tregut sipas kërkesave që dalin nga Ligji nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike” i ndryshuar.

Nga monitorimi rezulton se kjo marrëdhënie e OST me palët përgjegjëse për balancim rregullohet mbi baza transparence dhe mosdiskriminimi. Gjithë informacioni i nevojshëm mbi këtë proces është i publikuar në website e OST.

4.2 Konfidencialiteti i të dhënave dhe i informacionit të ndjeshëm tregtar

Referuar pikës 28 të Programit të Pajtuëshmërisë, OST duhet të sigurojë konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar të siguar nga OST gjatë aktiviteteve funksionale dhe/ose komerciale dhe duhet të marrë të gjitha masat e arsyeshme dhe të nevojshme për të shmangur shpërndarjen diskriminuese të informacionit të ndjeshëm tregtar në lidhje me aktivitetet të cilat përmbajnë vlera tregtare për persona të tjerë.

Për të verifikuar përmbushjen e këtij detyrimi, është kërkuar informacion mbi sistemet e teknologjisë së informacionit që OST ka në administrim, të dhënat që hidhen në këto sisteme si dhe të dhënat që merren nga palët e treta nëpërmjet këtyre sistemeve.

4.2.1 Sistemet e Teknologjisë së Informacionit

Një nga funksionet kyçe të Operatorit të Sistemit të Transmetimit është të zhvillojë sistemin e transmetimit në përputhje me kërkesat afatgjata të furnizimit të vendit me energji elektrike si dhe të koordinojë zhvillimin e rrjetit si brenda vendit ashtu dhe me fqinjët. Programet dhe sistemet kompjuterike të cilat shërbejnë për komandimin apo monitorimin e rrjetit elektrik zënë një vend të vecantë dhe janë në fokus të vazhdueshëm përse i përket sigurisë së tyre apo përditësimeve që nevojiten. Gjithashtu OST zotëron një rrjet të brendshëm të transmetimit të të dhënave i cili përbëhet nga kabla OPGW të pajisur me fibra optike për lidhjet midis nënstacioneve dhe nga kabla LAN për rrjetet lokale të njërive apo nënstacioneve të OST.

OST ka në pronësi dhe përdor disa sisteme kompjuterike të cilat shërbejnë për menaxhimin e rrjetit energjistik brenda vendit si dhe në linjat e interkonjeksionit. Gjithashtu OST zotëron edhe sisteme të cilat shërbejnë për shkëmbimin e informacionit me të tretët sic janë ENTSO-E, KESH sh.a., Operatorët e ndryshme privat apo shtetëror, Hec-e apo nënstacione.

Sistemi SCADA/EMS (Qendra Kombëtare e Kontrollit)

---

⁵ Sipas Aneksit A1 të Rregullave të Përkohshme të Mekanizmit Balancues

Sistemi SCADA/EMS (Sistemi i Kontrollit dhe Grumbullimit të të Dhënave/Sistemi i Menaxhimit të Energjisë) shërben për operimin e sistemit energjetik. Ky sistemi përveç se është një zgjidhje efikase për operimin e sistemit është gjithashtu një sistem informatik i cili i siguron OST-së, si vendimmarrës në lidhje me funksionimin e sistemit të transmetimit, informacione të besueshme mbi proceset, duke u mundësuar kështu operatorëve të menaxhojnë sistemin e energjisë në një mënyrë optimale. Platforma e tij e hapur dhe e gjithanshme lejon integrim të lehtë të sistemeve të tjera informative të shërbimeve duke ruajtur nivele të larta të sigurisë së IT. Aplikacionet e sistemit SCADA/EMS mund të përshtaten për kontroll dhe analizë në kohë reale si dhe për qëllime optimizimi dhe planifikimi. Në Sistemin kryesor SCADA të OST monitorohen në kohë reale të gjitha të dhënat që operohen nga n/stacionet 220/400 kV dhe n/stacionet më të rëndësishme 110 kV. Stacioni kryesor i Sistemit SCADA / EMS është instaluar në ambientet e QDK, OST. Për të garantuar nivelin më të lartë të disponueshmërisë dhe besueshmërisë, sistemi është plotësisht redundant në drejtim të infrastrukturës Hardware dhe Software.

Sistemi Emergjent i Kontrollit (ECC)

Sistemi ECC operon në konsistencë me Qendrën ekzistuese Kombëtare të Kontrollit (QDK), e implementuar në nënstacionin Tirana2 400 kV. Implementimi i një sistemi Emergjent Kontrolli ka ardhur si pasojë e zbatimit të direktivave të ENTSO-E mbi garantimin e vazhdueshmërisë së proceseve për OST-në, e cila duhet të ketë në dispozicion në çdo kohë dhe pa ndërprerje vëzhgueshmërinë e Rrjetit të Transmetimit edhe në rastet e dështimit të sistemit kryesor për arsye të ndryshme. Sistemi ECC punon në mënyrë të pavarur nga sistemi SCADA/EMS i QDS, por përdor të njëjtat burime të të dhënave dhe të njëjtin rrjet telekomunikacioni.

Electronic Highway

OST, në zbatim të direktivave kryerose të ENTSO-E, ka implementuar edhe nyjen e komunikimit për realizimin e shërbimeve të cilat shfrytëzojnë rrjetin e Electronic Highway. OST është pjesë zyrtare e Electronic Highway. Kjo nyje ndodhet në Qendrën Kombëtare të Kontrollit, në objektet e OST. Për garantimin e nivelit më të lartë të besueshmërisë dhe disponueshmërisë, sistemi është plotësisht redundant në infrastrukturë. Në kuadër të këtij projekti, OST shkëmben të dhëna në kohë reale me IPTO, CGES, ENTSO-E, nëpërmjet një rrjeti të dedikuar e të sigurtë, sipas të gjithë rekomandimeve të ENTSO-E. OST ka implementuar edhe shërbimet e tjera të kërkuara nga ENTSO-E për të cilat EH është vetëm mjet transmetues i tillë si sistemi EAS.

ENTSO-E Awareness System (EAS)

EAS është një platformë e centralizuar e cila ju lejon Operatorëve të Sistemit të Transmetimit të shkëmbejnë të dhëna në kohë reale. EAS është një platformë informuese e cila ju pasqyron OST-ve partnere një pamje globale dhe në kohë reale të rrjetit europian të transmetimit. Operimi i kësaj platforme është shumë i dobishëm në rastet e një avarie apo situatë kritike në rrjet, pasi informacioni i paraqitur ju jep mundësinë operatorëve për të identifikuar origjinën e problemit, për të realizuar një vlerësim më të mirë të kushteve dhe arsyeve që dërguan në këtë situatë dhe mund të ndihmojë në zgjidhjen e problemit. Përveç dërgimit në mënyrë automatike të të dhënave

kryesore të sistemit tonë, operatorët raportojnë çdo ngjarje e cila ndikon në ndryshimin e gjëndjes së sistemit duke ndryshuar treguesin e gjëndjes së sistemit dhe duke paqsyruar arsyen e ndryshimit të gjëndjes së sistemit. Çdo operim në këtë sistem realizohet bazuar në dokumentin e Kodit të Rrjetit (si Udhëzues i Operimit të Sistemit).

Sistemet Lokale SCADA

Sistemet SCADA lokale shërbejnë si nyje periferike për marrjen e të dhënave dhe transmetimit në tyre drejt qendrave të kontrollit si dhe për automatizimin e proceseve që kryhen nëpër n/ST në pronësi të OST-së. Të dhënat ndërmjet sistemeve SCADA/EMS, SCADA/ECC dhe nyjeve periferike transmetohen duke përdorur protokollin IEC 60870-5-104 duke shfrytëzuar rrjetin e Telekomunikacionit të OST sh. a. Këto sisteme ndërveprojnë me të dy qendra të kontrollit në distance në të njëjtën kohë. Sistemet lokale SCADA janë plotësisht redundant. Për të siguruar funksionimin normal të sistemit edhe në rastet kur një nga elementet dështon, këto sisteme sigurojnë mbështetje në nivel serverash dhe posteve të punës Scada për operatorët.

Platforma e Operimit të Tregut

OST është e detyruar të sigurojë transmetim të sigurt dhe të besueshëm të energjisë, kontroll efikas të sistemit energjetik të ndërlidhur me sistemet e energjisë të vendeve të tjera, zhvillim optimal dhe të qëndrueshëm të sistemit të transmetimit që synon përmbushjen e nevojave të klientëve dhe të gjithë shoqërisë, sigurimin e funksionimit dhe zhvillimit të tregut shqiptar të energjisë elektrike si dhe integrimin e tij në tregun rajonal dhe europian të brendshëm të energjisë elektrike.

Për të përmbushur të gjitha kërkesat e sipërpërmendura, OST sh.a. ka implementuar Platformën DAMAS nga Unicorn. Kjo platformë ofron zgjidhje të automatizuara për të trajtuar proceset që OST sh.a. duhet të përmbushë në mënyrë që të jetë në pajtim me standardet. Platforma DAMAS është e organizuar në trajtë modulare, ku modulet janë të ndërlidhur mes tyre dhe kryejnë këto funksione:

- Alokimi i kapacitetit nderkufitar.
- Accounting dhe Settlement duke kryer përlllogaritjen e flukseve në pikat e interkonjeksionit të cilat vijnë nga sistemi i matjes online.
- Skedulimi nderkufitar duke analizuar zonën ku do të veproj çdo partner si dhe marrjen e informacionit për procesin e Day-Ahead apo Intraday, si dhe Skedulimi i brendshëm.
- Mekanizmi i balancimit.
- Ankandin e Sherbimeve Ndihmëse.
- Menaxhimi i të dhënave të energjisë.
- Njoftimi i Kontratave.

Platforma e Transparencës së ENTSO-E

Infrastruktura e platformës DAMAS është e implementuar në Ambientet e OST. Për garantimin e nivelit më të lartë të besueshmërisë dhe disponueshmërisë, sistemi është plotësisht redundant në infrastrukture. Sistemi DAMAS mund të aksesohet nga jashtë OST nga çdo tregtar apo palë

balancuese i cili është i pajisur paraprakisht me një emër përdoruesi dhe fjalëkalim duke garantuar nivel të lartë sigurie mbi integritetin e të dhënave që hidhen në këto platforme.

Platforma e sistemit të matjes

Platforma e sistemit të matjes është e përbërë nga platforma kryesore e menaxhimit të energjisë elektrike dhe nga platforma mbështetëse (Backup). Të dy platformat janë në lidhje paralele funksionimi.

Sistemi i komunikimit ndërmjet platformave dhe pikave të matjes (matesit kryesor dhe kontrollues) realizohet nëpërmjet rrjetit GSM të ofruara nga Vodafone Albania dhe Telekom Albania, rrjetit GPRS të ofruara nga kompanitë celulare ALBtelekom dhe Telekom Albania duke përdorur komunikimin IPsec VPN dhe TCP nëpërmjet OPGW të Rrjetit të Telekomunikacionit të OST.

Për të garantuar nivelin më të lartë të disponueshmërisë dhe besueshmërisë, sistemi është i mbyllur nga rrjeti i jashtëm dhe i lejueshëm vetëm nga adresa IP të dedikuara. Gjithashtu është i ndërtuar me mbrojtje nga Firewall dhe Antivirus të licensuar dhe rinovuara sipas afateve në kohë.

Platforma e sistemit të matjes është në komunikim të dedikuar me platformën e menaxhimit të Operatorit të Tregut “DAMAS”. Platforma e sistemit të matjes transmeton të dhëna nëpërmjet protokollit FTP në format CVS ose xml, ose nëpërmjet ndërfaqes Web për marrjen e të dhënave nga operatori i tregut. Nëpërmjet këtij procesi realizohet leximi dhe dërgimi automatik i të dhënave të energjisë elektrike nga linjat e interkonjeksionit në platformën e ENTSO-E.

Platforma e sistemit të matjes mundëson komunikim me sistemet SCADA dhe MiniSCADA me IEC 60870-5-104 dhe IEC 60870-5-101 me ndërfaqen e Portës së të Dhënave SCADA (gjendja aktuale jo i lidhur).

Gjenerimi i të dhënave të platformës së Menaxhimit të Energjisë Elektrike nëpërmjet ndërfaqes Web realizohet nëpërmjet LAN të brendshëm dhe IP të dedikuara të rrjetit të brendshëm të OST sh.a.

Aksesimi i të dhënave në ndërfaqen Web është i menaxhueshëm nga Administratori i rrjetit sipas kërkesave të përdoruesve të brendshëm të OST të autorizuar më parë.

Sistemi Oracle EBS

Ky sistem përdoret për përpunimin e të gjitha të dhënave financiare të OST sh.a. duke menaxhuar në këtë mënyrë faturat dhe pagesat. Sistemi në fjalë gjithashtu është i integruar me sistemin e burimeve njerëzore i cili shërben për menaxhimin e punonjësve të kompanisë. Në këtë sistem gjithashtu ruhet dhe dokumentacioni i OST në mënyrë elektronike.

Sistemi PSSE

Ky sistem përdoret për krijimin e modeleve të rrjetit sipas formateve të kërkuara nga ENTSO-E.

Sistemi ODMS

Ky sistem është krijuar nga ENTSO-E dhe shërben për shkëmbimin e modeleve të rrjetit midis TSO-ve pjesë e saj. OST sh.a. i kalon modelet e rrjetit në sistemin ODMS dhe më pas i dërgon drejt ENTSO-E.

Sistemi Antivirusit Sophos

Ky sistem antivirusi është i instaluar në çdo kompjuter apo server të OST sh.a. dhe kryen mbrojtjen e pajisjeve elektronike nga viruse të ndryshëm. Ky sistem është i pajisur me një sistem monitorimi qendror në mënyrë që të mundësojë menaxhimin më të thjeshtë të kompjuterëve si dhe të rrjetit.

Sistemi WebProx Sophos

Ky sistem monitoron të gjithë trafikun e internetit të krijuar nga përdoruesit apo pajisjet e OST sh.a. dhe kryen bllokimin e faqeve të padëshiruara apo të faqeve që përmbajnë viruse. Ky sistem është i pajisur me një sistem monitorimi qendror në mënyrë që të mundësojë menaxhimin më të thjeshtë të kompjuterëve si dhe të rrjetit.

Sistemi i mbrojtjes së email-eve Ironport

Ky sistem monitoron gjithë trafikun e email-eve që vijnë drejt OST sh.a. duke i analizuar ata dhe duke bërë kategorizimin e tyre. Ky sistem krye mbrojtjen e përdoruesve të email-it nga email-a të tipit SPAM.

OPDE (Operational Planning Data environment)

OPDE është një platforme në të cilën përcaktohen kërkesat minimale të Planifikimit Operativ me qëllim sigurimin e proceseve koherente dhe të koordinuara të planifikimit operativ të Zonave të Sinkronizuara të zbatueshme për të gjithë përdoruesit e rrjetit me rëndësi specifike si dhe të gjithë Operatorët e Sistemit të Transmetimit.

Protokollet dhe certifikatat për standartet e sigurisë ofrohen nga ENTSO-E dhe konfigurohen nga administratorët e sistemit në server të veçantë në ambientet e OST.

SharePoint

SharePoint është një platformë aplikative në web, e përqendruar dhe e mbrojtur, që i ofron shoqërisë mbështetje për menaxhimin e të dhënave, përmbajtjeve dhe dokumentave në mënyrë të thjeshtë dhe të sigurt, duke përmirësuar procesin e punës. Microsoft SharePoint lejon krijimin e website-ve si dhe menaxhimin e portaleve intranet dhe extranet. Sigurinë e huazon drejtperdrejt nga Active Directory, për sa i përket autentifikimit të userave.

Sistemi JPuna

është një sistem i cili kryen këto funksione:

- Kontrolli dhe monitorimi i punëve në terren
- Administrimi i remonteve
- Evidentimi i Defekteve
- Evidentimi i Aseteve

- Rregjister dhe historik i defekteve
- Njoftim stafi për remonte të planifikuara
- Menaxhimi i burimeve njerezore dhe Vlerësim efektiv të punonjëseve në njësitë operative.
- Aksesimi i Sistemit Jpuna realizohet si në rrjetin e OST dhe jashtë saj.

Phasor Measuring Unit - Wide Area Monitoring System

OST gjate vitit 2019, krahas sistemeve teknologjike ekzistuese ne operim, ka implementuar sistemin e Analizimit të Rrjetit nëpërmjet PMU-WAMS (Phasor Measuring Unit - Wide Area Monitoring System). WAMS është një sistem i përbërë nga disa elementë të cilat monitorojnë parametra të ndryshëm të sistemit elektroenergjitik, në kohë reale. Sistemi WAMS është ne shfrytëzim vetem për OST, duke mos ofruar te dhëna ne menyre direkte për palet e treta.

Të dhënat e siguruar në një qendër kontrolli nga një rrjet WAMS janë të ngjashme me të dhënat e siguruar nga SCADA. Disponueshmëria dhe integriteti i të dhënave janë objektivat kryesore të sigurisë. Matja e tensionit dhe rrymave me njësi matëse fazorësh (PMU) japin mundësi të reja në përpunimin e të dhënave dhe rritjen e dinamikës së sistemit. Qëllimi kryesor i përdorimit është monitorimi i vazhdueshëm i parametrave dinamike të sistemit energjetik për dy role të përdoruesit: operatori i rrjetit dhe analisti i sistemit.

Sistemi i Monitorimit (WAMS) përbëhet nga komponentët si më poshtë vijon:

- 6x njësi matëse PMU (Phasor Measuring Unit) janë të instaluar në vendet strategjike në Rrjetin e Transmetimit të Energjisë. PMU- të kanë përfshirë edhe sistemin GPS të dedikuar.
- 1x PDC Server (PDC - Phasor Data Concentrator) i cili shërben si komponent i komunikimit qendror duke përfshirë ndërfaqen në database.
- 2x Ndërfaqe përdoruesi (UI - Interface User), janë të instaluar në workstation të veçantë të përdoruesit.

Software i Monitorimit të Sistemit (SIGUARD) merr të dhënat nga PMU-të të cilat janë instaluar në linjat e lartpërmendura dhe komunikon me programin SIGUARD nëpërmjet një sistemi të përshtatshëm të komunikimit. PMU-të komunikojnë me Serverin PDC duke përdorur protokollin standart të komunikimit IEEE Std C37.118.1™ -2011 dhe IEEE Std C37.118.1a™ -2014 si dhe IEEE C37.118.2 nëpërmjet Ethernet.

Softweri WAMS ofron te gjitha funksionet si:

- Përqendrimi i të dhënave
- Ruajtja e të dhënave
- Rikthimin e të dhënave
- Përpunimin e të dhënave
- Analiza e të dhënave të transmetimit
- Shfaqja e të dhënave

4.2.2 Siguria e sistemeve të informacionit

Nga informacioni i siguruar pranë Drejtorisë së Sherbimeve të Teknologjisë së Informacionit dhe Drejtoria e Sherbimeve të Automatizuara të Rrjetit rezulton se janë marrë një sërë masash për të rritur sigurinë e informacionit dhe të sistemeve dhe konkretisht:

- **Metodologjia e përdorur për të identifikuar dhe menaxhuar pikat e dobëta të sistemeve të informacionit**

Metodologjia e përdorur për të identifikuar pikat e dobëta të sistemeve në shfrytëzim është duke monitoruar më mënyrë të vazhdueshme aktivitetet që përbëjnë risk. Këto aktivitete identifikohen në bazë të procedurave të standartizuara të riskut, identifikim i cili kryhet cdo 6-muaj. Në zbatim të rekomandimeve nga Drejtoria e Riskut, për cdo incident raportohet sipas procedures:

- PRO-RISK-001 Procedura e Raportimit të Ngjarjeve me Risk Operacional - V.1.0 signed

Për çdo incident të mundshëm realizohen analizat e nevojshme teknike, mbi të cilat merren masat e duhura.

- **Software për të monitoruar dhe parandaluar rreziqet gjatë navigimit në internet, përdorimit të postës elektronike si dhe mbrojtjen e sistemeve nga viruset**
  - DSHTI, për t'i ofruar shërbim interneti të gjithë punonjësve të OST sh.a në mënyrë sa më të sigurt dhe cilësore, ka në përdorim një sistem *Internet Proxy* i cili monitoron dhe analizon të gjithë trafikun e internetit në OST sh.a. Ky sistem është i aftë të realizojë bllokimin automatik të faqeve të padëshiruara apo faqeve web të cilat përmbajnë viruse si dhe lajmërimin automatik të administratorit të sitemit lidhur me rreziqet e mundshme. Sistemi menaxhohet nga një konsolë qëndrore monitorimi/menaxhimi nga ku bëhet raportimi i të gjithë aktivitetit të zhvilluar gjatë navigimit në internet nga çdo përdorues.
  - Sistemi i menaxhimit të postës elektronike *email* në OST sh.a. menaxhohet në dy servera *microsoft exchange server 2016* të lidhur në cluster. Për të rritur parandalimin dhe monitorimin ndaj email-eve keqdashëse të gjitha e-mailet filtrohen nga një sistem i cili është i aftë të monitorojë, parandalojë dhe analizojë të gjitha email e dyshimta duke mos lejuar kalimin e tyre deri në përdoruesit e postës elektronike të OST sh.a.
  - Gjatë vitit 2019 është prokuruar një sistem i ri antivirus i cili krahas politikave të aplikuara gjatë vitit 2018 është i aftë të parandalojë dhe sigurojë një mbrojtje ndaj viruseve keqdashëse të ashtuquajtura *ransomware*. Gjithashtu për të rritur sigurinë dhe ruajtjen e integritetit të të dhenave që i përkasin kompanisë OST sh.a. ky sistem ka ofruar mundësinë e bllokimit të portave për lidhjen e memorieve të jashtme nga përdoruesit si (*usb, dcd/cd, memory card* etj).

- Dhomat e Server-ave dhe ambientet teknologjike janë një komponent kritik i infrastrukturës së teknologjisë së informacionit në OST. Për të realizuar një monitorim të parametrave të temperaturës, lageshtisë dhe prezencës së ujit në dhomat teknologjike ku janë të vendosura servera, gjatë vitit 2019 është implementuar një sistem monitorimi dhe lajmërimi nëse ka luhatje të vlerave normale të kushteve ambientale brenda dhomave teknologjike.
- Rrjetat fizik të cilët shërbejnë për të transmetuar të dhëna shumë të rëndësishme sic janë të dhënat SCADA apo ato të matjes janë tërësisht të ndara nga rrjeti LAN i përdoruesve të OST duke siguruar në këtë mënyrë një siguri të lartë fizike dhe softwerike të këtyre sistemeve;
- Sistemet SCADA nuk janë të ekspozuara në internet. Transmetimi i informacioneve nga nyjet periferike në drejtim të sistemeve SCADA realizohet nëpërmjet rrjetit të brendshëm të telekomunikacionit i cili është në pronësi të OST dhe përbëhet nga fibra optike. Profilët e përdoruesve janë të mirëpërcaktuar sipas roleve që duhet të kryejnë në system;
- Sistemi SCADA/EMS shfrytëzon software dhe pajisje firewall të certifikuar nga prodhuesit, nëpërmjet të cilave arrijmë të përditesojmë politika sigurie, monitorim proaktiv të shkëmbimit të të dhënave në rrjetin SCADA si dhe marrje masa vlerësuese dhe parandaluese për rritjen e sigurisë të këtyre sistemeve. Gjithashtu përdoren dhe Software të licensuar të posacem të cilët kryejnë masa parandaluese dhe bllokuese mbi viruset e infiltruar në këto sisteme;
- Pajisjet e vecanta të përdorura nga sistemi SCADA janë Firewall të dedikuar dhe redundant ndërmejt njëri tjetrit, Servera të cilët autorizojnë aksesin në këto sisteme dhe antiviruset të licensuar.

OST nëpërmjet Drejtorisë së Shërbimeve TI dhe DSHARR kryen vazhdimisht vëzhgime përse i përket problemeve që lindin në sistemet kompjuterike apo rrjetin WAN/LAN në menaxhim të saj. Gjithashtu, DTI nëpërmjet sektorëve të saj njofton zyrtarisht menaxhimin për çdo problem i cili përbën kërcënim për sigurinë e të dhënave apo sigurinë fizike të pajisjeve. Në varësi të nevojave dhe kërkesave të reja funksionale DSHTI përgatit çdo vit planin e buxhetit për vitin e ardhshëm dhe e dorëzon atë për aprovim pranë menaxhimit. Gjithashtu në raste të rralla kur ndodhin avari apo probleme të paparashikuara DSHTI kërkon për arsye emergjente fonde shtesë nëse nevojiten për riparimin e avarive apo problemeve të paparashikuara. DSHTI nëpërmjet specialistëve të vet ka kontakte të vazhdueshme me grupe ekspertësh të ENTSO-E dhe kryen menaxhimin dhe adresimin e kërkesave të ENTSO-E për sisteme të reja kompjuterike.

Sa i përket masave të marra në kuadër hartimit të një plani masash/politikash sipas standardeve të BE dhe praktikave më të mira europiane që zbatohen në këtë fushë si dhe në zbatim të ligjit nr. 2/2017 “Mbi sigurinë kibernetike” dhe VKM nr. 222 datë 26.4.2018 “Për miratimin e listës së

infrastrukturave kritike të informacionit dhe të listës së infrastrukturave të rëndësishme të informacionit” ku OST bën pjesë, për menaxhimin e situatave kritike si dhe certifikimin e OST sha me ISO 27001 mbi Cyber Security, nga informacioni i marrë pranë Sektorit të Politikave të Sigurisë Kibernetike rezulton se:

OST ka krijuar ne strukturen organizative të saj, prane Drejtorise se Çeshtjeve Korporative, Sektorin e Politikave të Sigurisë se Informacionit. Gjate kesaj periudhe jane pergatitur dhe miratuar disa politika dhe procedura mbi sigurine e informacionit ne OST sh.a.

Me konkretisht:

- POL-INFOSEC-001 Politika për Sigurinë e Sistemeve Informative të OST sh.a.
- POL-INFOSEC-002 Politika e Fjalëkalimeve
- INS-INFOSEC-003 Instruksion mbi Formimin e Fjalëkalimit
- POL-INFOSEC-004 Politika e postes elektronike (EMail)
- POL-INFOSEC-005 Politika e sigurisë së dhomës së server-ave

Nga informacioni i marrë nga DSHTI, DOS dhe DRRT të cilët kanë në administrim platformat e larpërmendura rezulton se nuk janë kryer trajnime për punonjësit që kanë të drejta aksesit në këto platforma, në lidhje me sigurinë e informacionit dhe trajtimin e informacionit konfidencial dhe të ndjeshëm tregtar.

Ndërkohë, që prej muajit Maj 2018 është miratuar dhe funksionon Rregullorja e Administrimit të Sistemit DAMAS nr.185/1 prot., ku përcaktohen në mënyrë të detajuar:

- Rregullat për menaxhimin e sistemit DAMAS nga përdoruesit e këtij sistemi;
- Klasa dhe masat e sigurisë;
- Procedurat e realizimit të proceseve të backup/restore;
- Rregullat për administrimin e fjalëkalimeve.

4.2.3 Të dhënat e platformave

Platformat elektronike të menaxhuara nga OST përmbajnë të dhëna teknike dhe financiare mbi aktivitetin e OST të cilat hidhen nga punonjës të OST që kanë të drejta aksesit dhe disa prej të cilave aksesohen nga përdoruesit e sistemit të transmetimit.

4.2.3.1 Të dhënat që hidhen nga përdoruesit e sistemeve

Sistemet SCADA mbledhin në kohë reale dhe përpunojnë të dhënat e sistemit elektroenergjetik (të tilla si: fuqia active, reactive, rrymë, tension, frekuence, $\cos \varphi$, pozicion ancafkash, pozicionet e elementeve komutuese, alarme mbi gjendjen e sistemit etj) për qëllime monitorimi dhe analizash, me fokus kryesor në ruajtjen e qëndrueshmërisë së sistemit elektro energjetik, marrjes së masave në kohë dhe me efience për parandalimin e avarive dhe minimizimin e kontigjencave. Ato kryejnë gjithashtu kontroll (komandim në distancë) të elementeve të sistemit elektroenergjetik, analiza të

sistemit të transmetimit në kohë reale si dhe parashikimin e kongjestionëve në rrjet në rrafshë kohore të ndryshme.

Sistemi DAMAS, ndërfaqëson me një sërë platformash e sistemesh të tilla si:

- Sistemi i matjeve të OST (QME);
- Platforma e Transparencës së ENTSO-E;
- Zyren e alokimit të kapaciteteve për Europën Juglindore (SEE CAO);
- Qendrën e koordinimit të shkëmbimeve ndërkufitare (Verification Platform);

Të dhënat që ngarkohen në këtë platformë kryhen nga përdoruesit e kesaj platforme të cilët janë punonjës të OST ose pjesëmarrës të regjistruar në tregjet e energjisë dhe këto të dhëna lidhen me proceset specifike të cilat zhvillohen nga ky sistem dhe në varësi të rolit që kanë përdoruesit.

4.2.3.2 Informacioni që palët e treta marrin nëpërmjet platformave

Platforma DAMAS - pjesëmarrësit e tregut, kanë një qasje të kufizuar vetëm në të dhënat dhe proceset e biznesit që lidhen me rolet të cilat luajnë ata në tregun e energjisë. Këta pjesëmarrës kanë të drejta vetëm në oraret e proceseve dhe ofertat e tyre. Në funksion të proceseve dhe kohës së zhvillimit të tyre, pjesëmarrësit zhvillojnë aktivitetet e tyre. Të dhënat të cilat shkëmbehen janë mirëpërcaktuar, dakortësuar ndërmjet palëve duke bërë të mundur garantimin maksimal të sigurisë të informacionit për të dhënat sensitive të karakterit tregtar.

Sa i përket kërkesës së ERE, të shprehur me shkresë nr.285/4 prot., datë 20.11.2019, ku kërkohet garantimi i të drejtës së ERE-s për akses në platformën e shiblerjes e energjisë elektrike si dhe respektimi i detyrimit për informim në mënyrë periodike, pas konsultimit me strukturën përkatëse të OST që ka në administrim platformën Damas, rezulton se:

Dërgimi i të dhënave mbi procedurat e blerjes së energjisë elektrike për mbulimin e humbjeve në transmetim nuk është i mundur nëpërmjet aksesit në platformë për shkak të problemeve teknike dhe OST është duke punuar për zgjidhjen teknike me kompaninë e kontraktuar për këtë qëllim. ERE është informuar në lidhje me këtë problematikë me anë të shkresës nr. 6316/3 prot., datë 23.10.2019, duke i bashkëlidhur dhe informacionin e kërkuar konform “Rregullores për procedurat e blerjes së energjisë elektrike për mbulimin e humbjeve në rrjetet e shpërndarjes dhe të transmetimit dhe për blerjen dhe shitjen e energjisë elektrike për të siguruar përmbushjen e detyrimeve të shërbimit public” e ndryshuar. Gjithashtu, OST dërgon në ERE nëpërmjet e-mailit informacionin e plotë mbi çdo procedure të zhvilluar për prokurimin e humbjeve.

Sistemi SCADA - palë të treta të cilat kanë akses në sistemin SCADA janë kontraktorët të cilët kanë nënshkruar një kontratë mirembajtje me OST për dhënie suporti mbi këto sisteme. Aksesit i këtyre kontratorëve zhvillohet mbi baze të një kanali komunikimi të enkriptuar dhe të dedikuar për përdoruesin e autorizuar kontraktualisht, në mënyrë që çdo veprim, ndërhyrje ose akses të dhënash është i monitorueshëm nga specialistët e sektorit SCADA.

Sistemi i matjes online - Nga ky sistem nxirren dhe përgatiten raportet ditore dhe mujore të energjisë që dërgohen brenda njësisive të autorizuara më parë të OST.

Raportet ditore përfshijnë:

- Të dhënat orare të të gjitha pikave të matje, Ekport Aktiv dhe Import Aktiv;
- Të dhëna orare të të gjitha pikave të OSHEE-së, Ekspert Aktiv dhe Import Aktiv;
- Të dhënat orare të të gjitha pikave të Konsumatorëve të Tregut të Liberalizuar të Energjisë në nivel 35 kV (të integruara përkohësisht në platformën e sistemit të matjes së energjisë në OST sh.a. deri në vendosjen në funksion të platformës së re të dedikuar për këtë proces)
- Të dhënat orare të Humbjeve në Sistem.

Raportet mujore përfshijnë:

- Të dhënat orare të të mërkurës së tretë të muajit dhe të dielës para saj, për të gjitha pikat e matjes.(Ekport, Import, Aktiv, Reaktiv, Nivel Tensioni);
- Bilancin e energjisë mujore;
- Përgatitjen e Akt-Rakordimit ndërmjet OSHEE-së dhe OST sh.a.;
- Përgatitjen e Akt-Rakordimit ndërmjet KESH dhe OST sh.a.;
- Bilancin dhe Shkëmbimin e Energjisë në Linjat e Interkonjeksionit.

I vetmi raport të dhënash që nxirret nga SME/DSHMT jashtë OST është ai i kërkuar nga Banka Botërore i cili i dërgohet vetëm personit të autorizuar në Shqipëri.

Ky raport dërgohet në formë elektronike dhe përfshin të dhënat mujore të energjisë elektrike sipas nivelit të tensionit në përdoruesit e rrjetit të OST dhe Bilancet e Energjisë Elektrike të OST.

Gjithashtu, te gjithë Gjeneruesit dhe Furnizuesit e Kualifikuar per kontratat e deklaruar/njoftuara ne OST me konsumatorët perkates, informohen periodikisht me baze ditore.

OST, në zbatim të Rregulloreve EC nr.714/2009 dhe nr.543/2013 (Rregullorja e Transparencës) mbi publikimin e të dhënave relevante të energjisë në platformën e transparencës, ka filluar procesin e dërgimit të të dhënave në këtë platformë në mënyrë të automatizuar, duke shfrytëzuar si burim informacioni të dhënat që gjeneron sistemi DAMAS, sipas standarteve të mirëpërcaktuara nga ENTSO-E. Të dhënat që OST aktualisht i mundëson ENSTO-E janë si më poshtë:

- Kapaciteti total i instaluar i njesive te prodhimit mbi 100 MW.
- Parashikim i gjenerimit dhe ngarkesës së vendit.
- Skedulimi ndërkufitar orar.
- Alokimi eksplicit.
- Çmimi i disbalancave.
- Pamjaftueshmëria e aseteve të transmetimit etj.

Nga informacioni i marrë dhe monitorimi i kryer rezulton se sistemet e teknologjisë së informacionit dhe rrjeti i brendshëm i OST mbrohen në mënyre efektive nga kërcënimet e viruseve nëpërmjet programeve të veçanta.

Gjithashtu, rezulton se strukturat përgjegjëse për menaxhimin e tyre përdorin metodologji të avancuara për të identifikuar dhe menaxhuar pikat e dobëta të këtyre sistemeve.

Siguria e sistemeve, për të garantuar konfidencialitetin, integritetin dhe disponueshmerine e informacionit të menaxhuar nga këto sisteme, arrihet duke përdorur teknologji të avancuar dhe duke aplikuar praktikat më të mira, sipas shpjegimeve të bëra në pikën 4.2.2 më lart.

Megjithatë, sygjerohet kryerja e trajnimeve të herëpashershme me stafin e OST si përdorues të këtyre sistemeve për ndërgjegjësimin e tij në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave dhe të informacionit të ndjeshëm tregtar për të cilin vihen në dijeni gjatë ushtrimit të detyrës.

4.3 Pavarësia e shoqërisë

4.3.1 Çertifikimi i OST si operator i pavarur i transmetimit

OST sh.a. është çertifikuar nga ERE me Vendimin nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të çertifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a” duke përmbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në nenin 54 dhe 58 të ligjit nr. 43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 të Direktivës 72/2009 EC, duke mbajtur parasysh rekomandimet e Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë dhënë në “Opinionin 1/17 në bazë të nenit 3(1) të Rregullores EC nr.714/2009 dhe nenit 10(6) të Direktives 2009/72/EC – Shqipëria – Çertifikimi i OST”, datë 23.01.2017.

Çertifikimi i OST nga ERE si Operator i pavarur i transmetimit të energjisë është bërë duke kërkuar nga OST dhënia e garancive shtesë në lidhje më:

- Pavarësinë e audituesit financiar;
- Mostransferimi i stafit;
- Ndarja e Operatorit të Tregut;
- Bashkëpunimin ndër-institucional për realizimin e ndryshimeve në kuadrin ligjor dhe transferimi i kompetencave tek Ministria e Ekonomisë;
- Programi i Pajtuëshmërisë dhe Zyrtari i Pajtuëshmërisë.

Përmbushja e këtyre kushteve siguron pavarësinë e OST nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror dhe në të njëjtën kohë shmang sjelljet diskriminuese ndaj përdoruesve të rrjetit të transmetimit.

Përmbushja e kushteve mbi pavarësinë e audituesit financiar, mostransferimit të stafit dhe programit të zyrtarit të pajtuëshmerise, janë trajtuar në këtë raport respektivisht në pikat 4.3.3.2, 4.3.2.4 dhe pika 1 (Hyrje).

Sa i përket ndarjes së Operatorit të Tregut:

Ligji nr. 7/2018, date 15.2.2018 “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” ka përcaktuar afatet për krijimin e Bursës Shqiptare të Energjisë. Janë përgatitur draft Vendimet e Këshillit të Ministrave për krijimin e shoqërisë që do të ushtronte funksionet e Bursës Shqiptare të Energjisë.

Gjate vitit 2019:

Me anë të Vendimit nr.322 datë 15.05.2019, Këshilli i Ministrave ka miratuar krijimin dhe përcaktimin e formës ligjore dhe të strukturës së pronësisë së kapitalit të Operatorit të Tregut.

Ndërsa me anë të Vendimit nr.609 datë 11.9.2019, Këshilli i Ministrave ka përcaktuar kriteret dhe procedurat e përzgjedhjes së pjesëmarrësve në kapitalin e Operatorit të Tregut”.

Sa i përket kushtit të “Bashkëpunimit ndër-institucional për realizimin e ndryshimeve në kuadrin ligjor dhe transferimi i kompetencave tek Ministria e Ekonomisë”, OST ka mbajtur korrespondencë të vazhdueshme me të gjithë institucionet përkatëse për të gjetur zgjidhjen më të mirë për përmbushjen e këtij kushti, por realizimi me sukses i tij i tejkalonte kompetencat e OST megjithë perpjekjet e vazhdueshme.

Ne këto kushte, ne baze të kërkesave të OST, ERE me Vendim nr.58, datë 15.03.2018, Vendim nr. 47, datë 19.03.2019 si dhe Vendim nr. 207, date 16.12.2019 ka vendosur shtyrjen e afatit të vendosur në pikën 2 të vendimit nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, të Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë”, deri më datë 16.06.2020.

Ndërkohë, me shkresë nr.1434 prot., datë 06.02.2020, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë ka njoftuar OST mbi Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 836, datë 24.12.2019 “Për propozimin e projektligjit “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar”.

Me ane të ligjit nr. 61/2020 “Per disa ndryshime dhe shtesa ne ligjin nr. 43/2015 “Per sektorin e energjise elektrike” i ndryshuar, jane miratuar ndryshimet në nenit 31 pika 1 të Ligjit.

Me vendim nr. 99, date 24.06.2020, ERE ka vendosur shfuqizimin e pikave 2,3 dhe 4 të Vendimit të ERE-s nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a” duke përmbushur në këtë mënyrë detyrimin e përcaktuar në nenin 54 dhe 58 të ligjit nr. 43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 të Direktivës 72/2009 EC, duke mbajtur parasysh rekomandimet e Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë, duke lene detyrimin për OST të paraqese në ERE çdo vit ushtrimor informacion mbi pavarësinë e audituesve financiare.

4.3.2 Pavarësia e Menaxhimit

OST sh.a. është e organizuar dhe funksionon si shoqëri tregtare në baze të ligjit nr. 9901, datë 14.4.2008, “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”, i ndryshuar, Statutit të shoqërisë si dhe akteve të brëndshme të saj. Organet drejtuese të shoqërisë janë: Asambleja e Përgjithshme, Këshilli Mbikqyrës dhe Administratori që ushtrojnë kompetencat e tyre sipas përcaktimeve të ligjit të lartpërmendur dhe Statutit të Shoqërisë.

Në referim të nenit 135 pika “b” të Ligjit për shoqëritë tregtare ku përcaktohet se “Asambleja e Përgjithshme merr vendime për emërimin e shkarkimin e anëtarëve të këshillit të administrimit (sistemi me një nivel) dhe (në sistemin me dy nivele) të anëtarëve të këshillit mbikëqyrës” si dhe nenit 13 të Statutit të OST ku përcaktohet se “Këshilli Mbikëqyrës përbëhet nga 6 (gjashtë) anëtarë të cilët emërohen nga Asambleja e Përgjithshme”, MZHEETS⁶ në cilësinë e Asamblese së Përgjithshme ka emëruar anëtarët e Këshillit Mbikëqyrës të OST, duke respektuar parashikimet e pikës 3, të VKM-së nr.317, datë 27.4.2016, “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike” dhe parashikimet e nenit 54 të Ligjit 43/2015 “Per sektorin e energjise elektrike”.

Gjithashtu, Administratori i shoqërisë është emëruar nga Këshilli mbikëqyrës në bazë të nenit 158 të ligjit për shoqëritë tregtare ku përcaktohet se “Këshilli i administrimit emëron një ose më shumë persona fizikë si administratorë të shoqërisë, për një afat të përcaktuar në statut, i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 3 vjet”, si dhe nenit 20.1 të Statutit të OST sh.a. ku përcaktohet se “Këshilli Mbikëqyrës emëron Administratorin e Shoqërisë”.

4.3.2.1 Këshilli Mbikëqyrës

Sic është përmendur më lart, Këshilli Mbikëqyrës përbëhet nga 6 anëtarë në momentin e hartimit të këtij raporti. Gjatë periudhes 01.01.2019 deri më 31.12.2019, 3 (tre) prej anëtarëve të Këshillit Mbikëqyrës janë zëvendësuar me Vendimet nr.147, datë 24.09.2019, nr. 63, date 30.07.2019 dhe nr. 73, date 19.03.2019 të Asamblesë së Përgjithshme të OST, nënshkruar nga Ministri i Financave dhe Ekonomisë si përfaqësues i autoritetit publik që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të OST.

Emërimi i anëtarëve të rinj të Këshillit Mbikëqyrës është bërë në përputhje me parashikimet e nenit 135 pika “b” të Ligjit për shoqëritë tregtare si pikës 3 të VKM-së nr. 317, datë 27.4.2016 “Për përcaktimin e Autoritetit Publik që Përfaqëson Shtetin si Pronar të Shoqërive të Sektorit të Energjisë Elektrike, është përcaktuar se:

“Ministri i Energjisë dhe Industrisë dhe Ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes, emërojnë anëtarët e këshillave mbikëqyrës të shoqërive të përcaktuara në pikat 1 dhe 2 brenda tridhjetë ditëve nga hyrja në fuqi e këtij vendimi duke zbatuar kufizimet e përcaktuara në ligjin nr. 43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”.

Duke marrë në konsideratë ndarjen II “Statusi ligjor dhe struktura e shoqërisë” pika 3 të Programit të Pajtuëshmërisë, rezulton se emërimi i anëtarëve të rinj është bërë duke respektuar kufizimet e imponuara nga neni 54 i ligjit nr.43/2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” i ndryshuar.

---

⁶ sot emërtuar Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë si dhe Ministria e Financave dhe Ekonomisë, në bazë të VKM nr.504, datë 13.9.2017 dhe VKM nr.503, datë 13.9.2017, ku Ministria e Financave dhe Ekonomisë është përfaqësues i pronarit shtet për OST sh.a. pas ndarjes së kompetencave dhe fushës së përgjegjësisë së ish-MZHEETS ndërmjet këtyre dy ministrive.

4.3.2.2 Administratori

Për periudhën 21.01.2019 – 31.12.2019, OST është drejtuar nga Administratori i emëruar me vendim nr. 60/1, datë 21.01.2019 të Këshillit Mbikqyrës me të cilin është lidhur kontrata për administrimin e shoqërisë ku parashikohen kushte për ushtrimin e funksionit duke shmangur konfliktin e interesit si dhe ruajtjen e konfidencialitetit të informacionit të ndjeshëm tregtar, e cila është nënshkruar nga Administratori i shoqërisë.

Emërimi i Administratorit të shoqërisë është bërë në bazë të parashikimeve të nenit 158 të ligjit për shoqëritë tregtare si dhe në bazë të nenit 20.1. të Statutit të OST.

4.3.2.3 Mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës

Për periudhën 01.01.2019 – 31.12.2019 Këshilli Mbikqyrës ka zhvilluar 11 mbledhje.

Zyrtari i pajtuëshmërisë është njoftuar zyrtarisht dhe ka marrë pjesë vetëm në disa prej mbledhjeve të zhvilluara.

Theksoj faktin se pjesëmarrja e zyrtarit të pajtuëshmërisë në mbledhjet e organeve të shoqërisë sic është këshilli mbikqyrës është një e drejtë që buron nga kontrata për ofrimin e shërbimeve të zyrtarit të pajtuëshmërisë (pika 56 dhe 57) dhe është veçanërisht e detyrueshme ndjekja e mbledhjeve/takimeve të përcaktuara në pikën 3.1.8 të kontratës. OST ka detyrimin t'i ofrojë zyrtarit të pajtuëshmërisë të gjitha kushtet për përmbushjen e detyrimeve të marra përsipër sipas kontratës (shih nenin 5 të kontratës – detyrimet e OST).

4.3.2.4 Drejtuesit e OST

Në referim të pikës B.1 të Programit të Pajtuëshmërisë, drejtuesit e OST, të tillë si Kryetari dhe Anëtarët e Këshillit Mbikqyrës, Administratori dhe personeli drejtues (drejtuesit e njësive strukturore), duhet të jenë të pavarur nga kompanitë vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, gjatë ushtrimit të veprimtarisë së tyre të përditshme. Ky detyrim përfshin dhe punonjësit të raportojnë direkt tek menaxhimi për çështje që kanë të bëjnë me operimin, mirembajtjen dhe zhvillimin e rrjetit.

Programi i pajtuëshmërisë përcakton disa kërkesa të cilat janë marrë në konsideratë nga zyrtari i pajtuëshmërisë për të gjykuar në lidhje me pavaresinë e punonjësve që mbajnë poste drejtuese në OST, e konkretisht: punësimin/lidhjen profesionalisht me kompani vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, përcaktimi i pagës për këta punonjës, interesi ose përfitimet financiare në mënyrë të drejtperdrejtë ose të tërthortë nga kompanitë vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre, transferimi nga këto kompani dhe anasjelltas, zotërimi ose jo i aksioneve në këto kompani.

Në lidhje me këto kriteret, është kërkuar informacion nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore të OST për personat e emëruar në poste drejtuese për vitin 2019, backgroundin e tyre profesional sipas CV-ve, librezën e tyre të punës si dhe kontratën individuale të punës.

Nga shqyrtimi i dokumentacionit të vënë në dispozicion nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore rezulton se:

Janë lidhur kontrata të reja pune për 13 punonjës: 7 në nivel drejtori dhe 6 në nivel shefi sektori. Nuk rezulton që këta punonjës të kenë patur marrëdhënie pune/interesi/përfitime financiare nga kompanitë shtetërore të prodhimit apo shpërndarjes së energjisë elektrike.

Pagat e tyre janë përcaktuar në bazë të Udhëzimit dhe strukturës së pagave të OST miratuar me vendim të Këshillit Mbikqyrës.

Nuk ka ndonjë informacion nga Drejtoria e Burimeve Njerëzore për konflikt të mundshëm interesi për punonjësit aktuale apo atyre të punësuar rishtazi.

Mostransferimi i stafit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike të ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, është një nga kushtet e vendosura në Vendim të ERE nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, të Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë”.

Në përmbushje të këtij detyrimi OST ka bërë ndryshime në Kontratën Kolektive të punës ku ka përcaktuar se punonjësit që mbajnë pozicione “Drejtori” dhe raportojnë direkt tek Administratori i Shoqërisë dhe “Shef Sektori” të lidhur me aktivitetet e përditshme të shoqërisë, nuk do të punësohen tek ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, për një periudhë 1 vjeçare pas përfundimit të marrëdhënies së punës me OST sh.a. dhe ka informuar ERE-n mbi këtë përcaktim, me anë të shkresës nr.2143 prot., datë 16.03.2018.

Kontrata individuale e punës e hartuar në bazë të dispozitave të Kodit të Punës, akteve nënligjorë në fuqi që rregullojnë marrëdhëniet e punës si dhe akteve të brendshme të shoqërisë të detyrueshme për t’u zbatuar, përmban parashikime në lidhje me mënyrën e përdorimit dhe trajtimit të informacionit konfidencial nga punonjësit që janë në dijeni të tij për shkak të pozicionit që ato mbajnë, që është një nga kriteret e pavarësisë së punonjësve gjatë ushtrimit të detyrës së tyre.

Duke marrë parasysh rëndësinë e këtij kriteri, parashikimet e ligjit për sektorin e energjisë elektrike dhe të akteve të tjera në fuqi mbi trajtimin e informacionit konfidencial si dhe sekretit tregtar që punonjësit e OST vihen në dijeni për shkak të detyrës, të gjithë punonjësit në pozicione drejtuese në OST sipas kategorive të përcaktuara në Aneksin bashkëlidhur Amendamentit nr.2, datë 13.03.2018 të Kontratës Kolektive për punonjësit e OST sh.a., aneksi i cili është azhurnuar me atë të Kontrates Kolektive nr. 8336 prot., datë 16.12.2019, kanë nënshkruar marrëveshjen e konfidencialitetit.

4.3.3 Pavarësia financiare

Monitorimi i përmbushjes së këtij detyrimi është bërë duke marrë parasysh programin ekonomik për vitin 2019 dhe miratimin e tij, pasqyrat financiare si dhe audituesit ligjorë të emëruar.

4.3.3.1 Programi ekonomik

Në lidhje me këtë kriter janë marrë në shqyrtim miratimi i programit ekonomik për vitin 2019 si dhe emërimi i audituesve ligjorë për auditimin e pasqyrave financiare.

Nga shqyrtimi i dokumentacionit të vënë në dispozicion rezulton se:

Këshilli Mbikëqyrës i OST sh.a. me Vendim Nr.48, datë 19.11.2018 ka miratuar programin e zhvillimit ekonomik të OST sh.a., për vitin 2019, miratuar me shkresë nr.21193/1, datë 27.12.2018 të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë në cilësinë e Aksionerit të Vetëm.

Për të hartuar Programin e Zhvillimit Ekonomik janë marrë parasysh faktorët e mëposhtëm⁷:

- Parashikimet afatmesme dhe afatgjata të investimeve, programimi i shpenzimeve operative të nevojshme për ushtrimin e aktivitetit normal në funksion të një shërbimi sa më të plotë dhe cilësor dhe përdorimi me efikasitet i aseteve të kompanisë;
- Kërkesat e Njërive Operative drejtuar OST-së;
- Realizimet ndër vite për secilin zë, realizimi faktik 9 mujor për vitin 2018 si dhe parashikimi për pritshmerinë e vitit 2019.
- Struktura organizative e OST sh.a.

Gjatë vitit 2019, programi ekonomik është ndryshuar me Vendimet e Këshillit Mbikëqyrës:

- Vendim nr. 59, datë 15.01.2019. Këto ndryshime nuk kane ndikim ne totalin e “Programit te zhvillimit ekonomik te OST per vitin 2019”;
- vendim nr. 69, datë 25.05.2019. Keto ndryshime nuk kane ndikim ne totalin e “Programit te Zhvillimit ekonomik te OST per vitin 2019”;
- vendim nr. 72, datë 24.06.2019, miratuar me Vendim nr. 65, date 30.7.2019 te MFE ne cilesin e Aksionarit te Vetem;
- vendim nr. 78, datë 23.07.2019;
- vendim nr. 82, date 30.09.2019;
- vendim nr. 85, date 29.10.2019.

Këto ndryshime janë kryer me qëllim përshtatjen e programit ekonomik me kushtet aktuale e teknike të OST, duke bërë rialokim fondesh të parashikura për investime në drejtim të mirëmbajtjes dhe zhvillimit të rrjetit të transmetimit. Në çdo rast kur këto ndryshime kanë patur ndikim në tërësinë e programit ekonomik është marrë miratimi nga MFE në cilësinë e aksionarit të OST.

---

⁷ Të dhënat janë siguruar nga Drejtoria Ekonomike, materialet shpjeguese dërguar Këshillit Mbikëqyrës për miratimin e programit ekonomik për vitin 2019.

4.3.3.2 Pasqyrat financiare

Pasqyrat Financiare të OST përgatiten në përputhje me Standartet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF) të publikuara nga Bordi i Standarteve Ndërkombëtare të Kontabilitetit ("IASB") dhe interpretimeve të publikuara nga Komiteti i Interpretimeve të Raportimeve Financiare Ndërkombëtare ("IFRIC") të IASB.

Me shkresën nr. 2484/2 Prot datë 04.02.2020 të Aksionerit të Vetëm janë caktuar Audituesit Ligjore për kryerjen e auditimit ligjor të detyrueshëm dhe çertifikimin e Pasqyrave Financiare të OST sh.a.

Raporti i Audituesve së bashku me pasqyrat financiare dhe shenimet shpjeguese i janë paraqitur për miratim këshillit mbikqyrës i cili me vendim nr. 5, date 26.06.2020 ka miratuar pasqyrat financiare për vitin 2019 së bashku me raportin e Audituesve Ligjore. Me shkresë nr. 3937 prot., date 30.06.2020 OST ka percjelle pasqyrat financiare për miratim në MFE në cilësinë e aksionarit të vetëm.

Gjithashtu Pasqyrat Financiare të OST për vitin 2019 janë në audituar nga shoqëria "Grant Thornton" shpallur fitues i procedurës së prokurimit me objekt "Auditimi nga një shoqëri e pavarur audituese i Pasqyrave financiare të OST sh.a për vitin 2019 sipas Standarteve Ndërkombëtare të Auditimit" në zbatim të kërkesave të donatorëve të shoqërisë.

4.3.3.3 Audituesit ligjorë

Me shkresë nr. 2484 prot., datë 4.2.2020, Ministri i Financave dhe Ekonomisë ka emëruar Audituesit Ligjorë për të kontrolluar dhe çertifikuar llogaritë vjetore të OST për vitin 2019.

Për të verifikuar pavarësinë e audituesit financiar që është një nga kërkesat e vendimit të ERE-s për çertifikimin e OST, u shqyrtuan ekstraktet historike të shoqërive KESH sh.a dhe OSHEE sh.a e konkretisht urdhërat nr. 10817 prot., datë 24.12.2019 dhe nr. 10819 prot., datë 24.12.2019 të Ministrisë të Infrastrukturës dhe Energjisë në cilësinë e përfaqësuesit të aksionarit të vetëm për këto shoqëri, urdhëra me të cilët emërohen ekspertët kontabël për të kontrolluar dhe çertifikuar llogaritë vjetore për vitin 2019. Nga verifikimi rezulton se ekspertët e caktuar me anë të këtyre urdhërave janë të ndryshëm nga ato të caktuar me anë të urdhërit nr.2484 prot. datë 4.20.2020 të Ministrisë të Financave dhe Ekonomisë për të kontrolluar dhe çertifikuar llogaritë vjetore të OST, duke përmbushur në këtë mënyrë kushtin për pavarësinë e audituesve ligjorë.

Kontrata nr. 1875 prot., datë 05.3.2020 "Për kryerjen e auditimit ligjor të detyrueshëm të pasqyrave financiare për vitin ushtrimor të mbyllur më 31.12.2019 të shoqërisë OST sh.a.", lidhur ndërmjet OST dhe audituesve ligjorë, përmban klauzola mbi konfidencialitetin e informacionit të mbledhur gjatë kryerjes së shërbimit nga ekspertët, si dhe përgjegjësinë për dëmshpërblim në rast të shkeljes së tyre.

4.3.4 Pavarësia operacionale

Pavarësia operacionale ka të bëjë me (i) burimet e duhura teknike, njerëzore apo të tjera të nevojshme për të operuar në mënyre eficiente dhe (ii) një seri kufizimesh në marrëdhëniet me kompanitë vertikalisht të integruara, të cilat sigurojnë konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar, referuar kushteve të Programit të Pajtueshmërisë.

Rezulton se stafi i OST nuk ka marrëdhënie punësimi me kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror ose degë të tyre.

Gjithashtu, OST siguron shërbime të suportit teknik nga palë të treta në bazë të kontratave të lidhura.

Nga verifikimi i këtyre kontratave rezulton se ato janë në pajtueshmëri me kushtet e programit të pajtueshmërisë (klauzolat e konfidencialitetit).

- Sa i përket ndarjes së ndonjë sistemi informacioni (në terma të hardware dhe software) me ndonjë nga kompanitë vertikalisht të integruara që kryejnë ose janë të angazhuara në aktivitetet e prodhimit dhe/ose furnizimit të energjisë elektrike dhe gazit natyror ose degë të tyre ose kontraktorë të tyre në lidhje me sistemet e tyre të sigurisë dhe të informacionit, pas marrjes së informacionit nga Departamenti i Operimit të Sistemit rezulton se:
  1. Me anë të shkresës Nr.20638/1, datë 28/12/2018, OSHEE ka kërkuar nga OST lejimin e punonjësve të firmes së kontraktuar për zbatimin e projektit të OSHEE për sistemin SCADA në rrjetat e shpërndarjes. Punimet e parashikuara lidhen me sistemet e monitorimit dhe kontrollit të instaluar në N/stacionin Tirana 1 220 kV. Punimet janë kryer nën mbikqyrjen e ekipit të OST. OSHEE në përmbushje të aktivitetit të saj, ka parashikuar integrimin me pajisjet dhe sistemet e monitorimit të OST për asetet të cilat janë në menaxhimin e tyre, me konkretisht për traktet 35 dhe 20 kV. OSHEE do të lexojë informacionet si më poshtë vijon:
    - Matjet Analoge (fuqi active, reactive, rrymë, tension për këto trakte);
    - Të dhënat dixhitale mbi gjendjet e elementeve komutuese për këto trakte.

Ndërkohë, në lidhje me rrjetin e transmetimit të të dhënave, është marrë informacion nga OSHEE se rrjeti i komunikimit nga nenstacioni në OSHEE Qëndrore është i izoluar nga çdo rrjet tjetër (është i dedikuar vetëm për sistemin SCADA). Në lidhje me sigurinë, rrjeti është intranet i mbyllur dhe nuk ka dalje në Internet apo me rrjetin e OSHEE. Pikat ndërmjet tyre janë lidhur me “dark fiber”. Janë përdorur router /firewall me filtrim IP që bëjnë të mundur vetëm lejimin e paketave legjitime. RTU janë konfiguruar në mënyrë që të njohin vetëm IP e Qendrës Dispecer dhe bëjnë “drop” paketat e tjera.

2. Për sa i përket KESH sh.a, kjo shoqëri ka percjellë një kërkesë zyrtare pranë OST-së duke kërkuar vënien në dispozicion të një posti operator për sistemin SCADA. Rezulton se kjo

lidhje është bërë e mundur vetëm pasi KESH ka plotësuar të gjitha kërkesat e parashtruara nga OST për mbrojtjen e informacionit. Transmetimi i të dhënave ndërmjet të 2 kompanive është i dedikuar (pike me pike), realizohet nëpërmjet fibrës optike dhe nga të 2 krahët janë të implementuara pajisje Firewall Layer 3, nëpërmjet të cilit është dedikuar një lidhje virtuale me VPN. Këto konfigurime bëjnë të mundur vetëm lejimin e shkëmbimit të paketave legjitime ndërmjet sistemeve, duke mos lejuar ndërhyrjen në rrjet të palëve të treta të pa autorizuara. Gjithashtu, KESH ka qasje të kufizuar në sistem, e cila konsiston në vëzhgueshmërinë e skemave të të 3 Hidrocentraleve që ka në menaxhim. Përdoruesi i autorizuar logohet nëpërmjet kredencialeve të dedikuara në sistem.

Ndarja e sistemeve të informacionit me këto 2 shoqëri bëhet në respektim të kushteve të vendosura në programin e pajtuëshmërisë në pjesën A dhe B, mbi sigurinë e informacionit dhe konfidencialitetin e të dhënave.

Shpjegime të hollësishme mbi sigurinë e sistemeve të teknologjisë së informacionit dhe konfidencialitetin e informacionit të ndjeshëm tregtar janë dhënë në pikën 4.2.1 të këtij Raporti.

KAPITULLI II

5. Zbatimi i rekomandimeve të zyrtarit të pajtuëshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtuëshmërisë

Kjo pjesë e raportit paraqet masat e ndërmara për zbatimin e rekomandimeve të lëna nga ZP në raportin e vitit 2018.

5.1 Ndryshime në website-in zyrtar të OST

Referuar legjislacionit të BE në masën që është i detyrueshem për t'u zbatuar si dhe atij shqiptar që rregullon sektorin e energjisë elektrike si dhe veprimtarinë e OST në veçanti, është rekomanduar krijimi i një rubrike të veçantë në website-in e OST të titulluar "Zyrtari i Pajtuëshmërisë". Kjo rubrikë do të jetë e natyrës informative dhe do të përmbajë instrumente të lidhura me pajtuëshmërinë si p.sh. programi i pajtuëshmërisë, Direktivat e BE, legjislacionin shqiptar mbi sektorin e energjisë (i pasqyruar në website tashmë) si dhe Raportet Vjetore të Pajtuëshmërisë. Nga verifikimi i kryer rezulton se pas riskstrukturimit të faqes zyrtare të OST, është krijuar dhe funksionon rubrika e lartpërmendur e cila ofron të gjithë informacionin e nevojshëm.

5.2 Kanali i komunikimit

Në mënyrë që të sigurohet pajtuëshmëria me kuadrin ligjor e rregullator të aplikueshem që rregullojnë veprimtarinë e OST nga ana e organeve drejtuese dhe stafit të shoqërisë, është rekomanduar vendosja e një kanali komunikimi ndërmjet zyrtarit të pajtuëshmërisë nga njëra anë dhe stafit të shoqërisë si dhe përdoruesve të sistemit nga ana tjetër. Ky komunikim synon të sigurojë që zyrtari i pajtuëshmërisë të marrë dijeni për çdo rast që ka të bëjë me sjellje joetike dhe joligjore (p.sh. konflikti i interesit, nxjerrja e informacionit konfidencial, trajtim diskriminues i përdoruesve të sistemit, mospajtuëshmëri me programin e pajtuëshmërisë ose politikatat e OST) dhe

që anonimati i personave që raportojnë këto raste do të ruhet tërësisht. Ky kanal komunikimi do të konsistojë në këto mënyra komunikimi:

- komunikim nëpërmjet email-it nëpërmjet adresës që do të publikohet në rubrikën “Zyrtari i Pajtuëshmërisë”;
- komunikim në rrugë postare.

Nga verifikimi i kryer, rezulton se në website-in e OST gjenden të dhënat mbi ZP si dhe adresa e email-it dhe adresa zyrtare, të cilat janë plotësisht funksionale.

5.3 Pjesëmarrja në mbledhjet e organeve drejtuese të shoqërisë

Pjesëmarrja e zyrtarit të pajtuëshmërisë në mbledhjet e organeve të shoqërisë sic është këshilli mbikqyrës është një e drejtë që buron nga kontrata për ofrimin e shërbimeve të zyrtarit të pajtuëshmërisë si dhe nga përcaktimet e programit të pajtuëshmërisë (pika 56 dhe 57) dhe është vecanërisht e detyrueshme ndjekja e mbledhjeve/takimeve të përcaktuara në pikën 56.1-56.3 të programit. OST ka detyrimin t’i ofrojë zyrtarit të pajtuëshmërisë të gjitha kushtet për përmbushjen e detyrimeve të marra përsipër sipas kontratës.

Duke qenë se gjatë vitit 2018, zyrtari i pajtuëshmërisë nuk është njoftuar zyrtarisht dhe nuk ka marrë pjesë në asnjë prej mbledhjeve të Këshillit Mbikqyrës, është rekomanduar që për vitin 2019, zyrtari i pajtuëshmërisë të njoftohet dhe t’i vihen në dispozicion materialet shpjeguese që dërgohen paraprakisht në Këshill, me qëllim pjesëmarrjen e tij në këto mbledhje dhe vecanërisht ato të përcaktuara në pikat 56.1, 56.2 dhe 56.3 të programit të pajtuëshmërisë.

Nga verifikimi i kryer, rezulton se ky rekomandim nuk është zbatuar plotësisht pasi ZP është njoftuar zyrtarisht dhe ka marrë pjesë vetëm në disa prej mbledhjeve të zhvilluara.

5.4 Deklarata ose kontrata e konfidencialitetit me stafin drejtues të OST

Pavarësia e drejtuesve të OST si dhe e punonjësve të cilët raportojnë direkt tek menaxhimi për çështje që kanë të bëjnë me operimin, mirëmbajtjen dhe zhvillimin e rrjetit, nga kompanitë vertikalisht të integruara ose ndonjë pjesë të tyre që ushtrojnë aktivitet në prodhim apo shpërndarje, është një detyrim i përcaktuar në pikën B.1 të Programit të Pajtuëshmërisë të OST.

Gjithashtu, mostransferimi i stafit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të energjisë elektrike të ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, është një nga kushtet e vendosura në Vendim e ERE nr.43, datë 15.03.2017 “Mbi miratimin përfundimtar të certifikimit të Operatorit të Sistemit të Transmetimit të Energjisë Elektrike OST sh.a. në përputhje me nenin 54, pika 6, të Ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” dhe nenin 9 pika 6 të Direktivës 2009/72/EC mbas marrjes së opinionit të Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë”.

Duke ju referuar ndryshimeve në Kontratën Kolektive të punës për punonjësit e OST ku është përcaktuar se punonjësit që mbajnë pozicione “Drejtori” dhe raportojnë tek Administratori i Shoqërisë dhe “Shef Sektorit” të lidhur me aktivitetet e perditshme të shoqërisë, nuk do të

punesohen tek ndërmarrjet/sipërmarrjet që kryejnë ndonjë nga veprimtaritë e prodhimit apo furnizimit të energjisë elektrike, për një periudhë 1 vjecare pas përfundimit të marrëdhënies së punës me OST sh.a., është rekomanduar që punonjësit aktualë të punësuar në këto pozicione si dhe punonjësit e rinj që do të punësohen në të ardhmen, të nënshkruajnë një deklaratë ose kontratë konfidencialiteti për ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave dhe të informacionit të ndjeshëm apo të konsideruar si sekret tregtar për të cilin ato vihen në dijeni gjatë ushtrimit të detyrës së tyre. Për punonjësit e rinj kjo deklaratë/kontratë konfidencialiteti do t'i jepet punonjësit për tu nënshkruar së bashku me kontratën individuale të punës, nga Drejtoria e Burimeve Njerezore.

Formati i deklaratës/kontratës duhet të hartohet në bashkëpunim me Drejtorinë Ligjore të OST.

Nga verifikimi i kryer, rezulton se janë nënshkruar marrëveshjet e konfidencialitetit nga të gjithë punonjësit në pozicionet e përcaktuara në Aneksin e Kontratës Kolektive nr. 8336 prot., datë 16.12.2019. Gjithashtu, deklarata konfidencialiteti janë nënshkruar dhe nga punonjësit e Drejtorisë së Burimeve Njerezore që kanë akses në të dhënat personale të punonjësvë.

5.5 Trajnimet në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/sekretit tregtar

Duke marrë në konsideratë faktin që gjatë vitit 2018 nuk janë kryer trajnime në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/informacionit të ndjeshëm tregtar/sekretit tregtar, është rekomanduar që gjatë vitit 2019 të organizohen takime dhe trajnime me punonjësit e OST, duke filluar me ato te cilët kanë të drejta akses në platformat elektronike të shoqërisë e më pas me punonjësit e tjerë. Gjatë këtyre takimeve duhet të zhvillohen trajnime mbi mënyrën trajtimit të informacionit konfidencial, rastet kur ky informacion mund të bëhet publik, autorizimet e kërkuara, përdorimi i email-it të brëndshëm në lidhje me transmetimin e të dhënave etj.

Takimet do të zhvillohen me asistencën e punonjësve të Drejtorisë së Teknologjisë së Informacionit si dhe të Departamentit të Operimit të Sistemit të cilët menaxhojnë disa prej platformave më të rëndësishme elektronike online të OST.

Nga verifikimi i kryer, rezulton se edhe gjatë vitit 2019 nuk janë kryer trajnime në lidhje me ruajtjen e konfidencialitetit të të dhënave/informacionit të ndjeshëm apo sekretit tregtar. Ky rekomandim konsiderohet i pazbatuar.

6. Rekomandimet e zyrtarit të pajtuëshmërisë për një implementim sa më eficient të programit të pajtuëshmërisë

Kjo pjesë e raportit paraqet procedurat e nevojshme që duhen ndjekur për të zhvilluar dhe implementuar një seri veprimesh të cilat do të aktivizojnë sensin e kulturës korporative për ndërgjegjësimin e stafit të shoqërisë mbi çështjet e pajtuëshmërisë.

6.1 Nryshimet e programit ekonomik

Sikurse është konstatuar në pikën 4.3.3.1 më lart, gjatë vitit 2019, programi ekonomik ka pësuar ndryshime disa herë gjatë vitit, me anë të vendimeve të Këshillit Mbikqyrës. Këto ndryshime kanë konsistuar në rialokim fondesh me qëllim kryerjen e investimeve për mirëmbajtjen dhe zhvillimin

e rrjetit të transmetimit. Në cdo rast kur ndryshimet kanë ndikuar në tërësinë e programit ekonomik është marrë miratimi i Aksionerit të vetëm të OST, MFE, në zbatim të parashikimeve ligjore.

Në lidhje me këto ndryshime, rekomandoj të bëhet një parashikim më gjithëpërfshirës për planin e investimeve në momentin e përgatitjes së programit ekonomik të vitit pasardhës, duke marrë në konsideratë dhe gjendjen e sistemit të transmetimit (ku nevojiten ndërhyrje për mirëmbajtje apo zhvillim të mëtejshëm), me qëllim shmangien e ndryshimeve të shpeshta të programit ekonomik, për të siguruar në këtë mënyrë stabilitetin financiar të shoqërisë dhe menaxhim sa më efikas të fondeve.

6.2 Njoftimi zyrtar dhe pjesëmarrja e ZP në mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës

Si një detyrim që lind nga përcaktimet e Programit të Pajtueshmërisë së OST dhe duke marrë parasysh faktin që gjatë vitit 2019 ZP nuk është njoftuar rregullisht mbi mbledhjet e Këshillit Mbikqyrës, rekomandoj që strukturat përkatëse të OST të njoftojnë zyrtarisht ZP për pjesë marrje në mbledhjet e keshillit dhe veçanërisht ato të përcaktuar në pikat 56.1, 56.2 dhe 56.3 të programit të pajtueshmërisë që do të zhvillohen në vijim si dhe t'i vënë në dispozicion materialet e nevojshme të mbledhjeve.

6.3 Trajnimet në lidhje me konfidencialitetin e të dhënave/informacionit të ndjeshëm tregtar

Në funksion të përmbushjes së parashikimeve të ligjit për sektorin e energjisë dhe përcaktimeve të Programit të Pajtueshmërisë për ruajtjen e konfidencialitetit të dhënave/informacionit të ndjeshëm tregtar, është e rëndësishme kryerja e trajnimeve të vazhdueshme me të gjithë punonjësit e OST dhe veçanërisht me ato punonjës që kanë të drejta akses në platformat elektronike të OST.

Në lidhje me këtë pikë, rekomandoj hartimin dhe përgatitjen e një programi trajnues nga Sektori i Politikave të Sigurisë së Informacionit në bashkëpunim me Drejtorinë e Shërbimeve TI dhe Drejtorinë e Shërbimeve të Automatizuara të Rrjetit, i cili të përmbajë tema të veçanta dhe të personalizuara sipas platformave në menaxhim dhe punonjësve që do të trajnohen.

6.4 Informimi i ZP mbi vënien në dispozicion të të tretëve të rrjetit të fibrave optike (OPGW) që OST zotëron

Duke qenë se është planifikuar që OST të vijojë me veprimtaritë e ardhshme në fushën e komunikimeve elektronike sikurse është vënia në dispozicion e rrjetit të fibrave optike (OPGW) në dispozicion të të tretëve, rekomandoj që ZP të informohet vazhdimisht nga Drejtoria e Shërbimeve të Telekomunikacionit mbi ecurinë e projektit si dhe t'i vihet në dispozicion paraprakisht draft-kontrata që do të lidhet me të tretët, në lidhje me kushtet që do të vendosen për sigurinë e sistemit të transmetimit si dhe sigurinë kibernetike.

6.5 Rishikimi dhe përditësimi i Programit të Pajtueshmërisë

Duke marrë në konsideratë ndryshimet më të fundit në aktet ligjore, nënligjore, rregullatore, si dhe të strukturës organizative të OST miratuar me vendim nr. 77 datë 23.07.2019 “Për miratimin e

Strukturës Organizative të OST sh.a.”, duhet bërë rishikimi i Programit të Pajtuëshmërisë me qëllim përshtatjen me ndryshimet më të fundit.

Përsa më lart, rekomandoj që OST të bëjë rishikimin e Programit të Pajtuëshmërisë, duke reflektuar në të ndryshimet më të fundit ligjore, nënligjore, rregullatore si dhe ndryshimet e strukturës organizative të OST.

KAPITULLI III

7. Konkluzione

Në kuadër të angazhimeve të marra përsipër nga OST me çertifikimin e tij si operator i pavarur i transmetimit të energjisë elektrike, shoqëria ka bërë përpjekje dhe është angazhuar në përmbushjen e kushteve të pavarësisë së shoqërisë si dhe trajtimin e barabartë të përdoruesve të sistemit të transmetimit në drejtim të transparencës dhe aksesit të barabartë për të gjithë përdoruesit në përputhje me kuadrin ligjor e rregullator që drejton sektorin e energjisë elektrike.

Përmbushja e kriterëve të përcaktuara në programin e pajtuëshmërisë kërkon një bashkëpunim më të ngushtë dhe të vazhdueshëm të organeve drejtuese si dhe të stafit të shoqërisë me zyrtarin e pajtuëshmërisë, duke synuar identifikimin dhe shmangien në të ardhmen të rasteve të sjelljeve diskriminuese ndaj përdoruesve të sistemit të transmetimit, ruajtjen e të dhënave dhe të informacionit të ndjeshëm tregtar si dhe pavarësinë e stafit drejtues dhe punonjësve të tjerë të shoqërisë në shmangien e konfliktit të interesit gjatë ushtrimit të detyrës së tyre. Ndërgjegjësimi i stafit të shoqërisë mbi programin e pajtuëshmërisë si dhe respektimi i detyrimeve të përcaktuara në të, të monitoruara prej zyrtarit të pajtuëshmërisë do të ndihmojë në krijimin e një kulture korporative mbi çështjet e pajtuëshmërisë.

Në përfundim, përfshirja e zyrtarit të pajtuëshmërisë, brenda kuadrit të detyrave të ngarkuara nga programi i pajtuëshmërisë dhe kontrata e ZP, si dhe informimi i vazhdueshëm i tij nga strukturat përkatëse mbi çdo problematikë të shfaqur dhe që cënon shtyllat kryesore që sigurojnë parimet themelore të veprimtarisë së OST, konsiderohet një hap i rëndësishëm për mbikqyrjen dhe garantimin e respektimit të këtyre parimeve.

Tiranë më 22.07.2020

Brunilda Veizi

Zyrtari i Pajtuëshmërisë së OST sh.a.